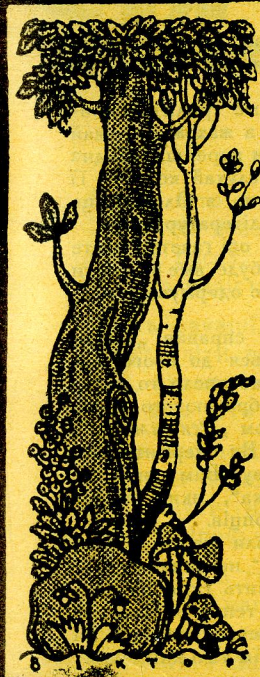

СВІТ ДИТИНИ

ЧИСЛО 7-8.

ЛИПЕНЬ-СЕРПЕНЬ 1926.

РІК VII.

ЗМІСТ.

1. Не забудьте діти!	153
2. Юрчик	155
3. Гриб-галапас	155
4. Несподівана поміч	156
5. Лицар Данко	158
6. Рисеві пригоди	160
7. Перша мандрівка	165
8. Пісня землі	168
9. Човен	172
10. Пригоди качурика Квака	173
11. Довгоносий король	175
12. З життя псів	176
13. Метелик	177
14. Послушне яйце	178
15. Віддячився	179
16. Пташка	179
17. Театральні вистави в школі	180
18. Помножувач	181
19. Загадки	182
20. Розвязки загадок з ч. 5	184

Ціна 1 золотий.

ПАМ'ЯТАЙТЕ

що „Світ Дитини“
можна передплатувати
в кожному уряді поштовим
у цілій країні.

ПЕРЕПИСКА З ЧИТАЧАМИ

ПАМ'ЯТАЙТЕ

при кожній нагоді про
збірку датків на пресо-
вий фонд „Світа Ди-
тини“.

Груся Левчанівська в Луцьку: Надіслану фотографію приміщено в „Альбомі наших читачів“. Бажані книжечки вислано. Гроші за них пришли чеком, який долучено до посилки. Чи поїдеш куди на вакації, чи остаєш у Луцьку?

Оля і Левко Каблаки в Бокові: Книжечки висилаємо і сподіємося, що по-добаються Вам та насміється при їх читанню. Розв'язки добрі. Як пішла здавка? А чому Олюся в часі побуту у Львові не заглянула до „Світика“ на ул. Зіморівича, ч. 3.? За се маєте тепер багато написати „Світикови“ — як переводите вакації? Пам'ятайте про се!

Богдан Рибчук у Городенці: Надіслана загадочка добра і буде надрукована. Пришли 5 зл. а вишлемо Тобі „Казки Грімів“ у 2 томах. Бажані 2 книжечки вислано без післяплати. Гроші пришли залученим чеком.

Василько Фридель у Горожанці: Виграну премію вислано Тобі вже давно. Видно мусіла посилка в дорозі „пропасти“. Тепер великий клопіт з посилками непорученими. Посилаємо Тобі сю книжечку в друге.

Борис Туркевич у Поникві: Дуже приємно було, „Світикови“ познакомились з Тобою. Відтепер частіше пиши листочки, з яких довідається він більше про Тебе і стане твоїм щирим приятелем.

Салюся Тишківна в Олексинцях: Твою довгу — бо майже трилітню мовчанку — впрвні оправдує надісланий лист. „Світик“ читав його з жахом. Уважай тепер добре на себе, бо се дуже тяжка й зрадлива недуга, яку ти перейшла. Бідна матуся мусіла багато перетерпіти ізза сеї причини. Тому тепер слухай кожного її поручення. Візитівки удатні і будуть надруковані. Збірник пісень з Олексинців пришили. Передамо його п. В. Гнатюкові, який збирає сього рода літературу.

Оксана і Зеньо Радзівіли в Копичинцях: Передплату на обі газетки маєте заплачену по кінець року. „Молоду Україну“ від 1-го вересня буде вже видавати „У. П. Т.“ у Львові. Хто заплатив передплату за цілий рік, той буде одержувати правильно даліше сю газетку від нових видавців.

Школярі III і IV відділу в Двірцях: Ваш любий листик справив „Світикови“ велику радість, що сільські діточки так сердечно відносяться до нього. Газетка для Вас йде на адресу Вашої пані учительки. Наколи бракує яке число то напишіть картку до поштового уряду в Мостах, а як не дістанете бракуючого числа з пошти — то повідоміть про се, неоплаченою карточкою з написом „Реклямація“, до адміністрації „Світика“, яка негайно полагоди́ть сю справу, і Ви одержите бракуючі числа. За даток на „пресовий фонд“, адміністрація висказує Вам щире подяку. Ваш дарунок, був справді гарною писанкою для „Світика“, який очідає від Вас великого і довгого листа, з підписами всіх дівчаток і хлопців.

Василь Крайчик у Сприні: Розв'язки загадок добрі. Наколи щасте допише Тобі при лисованню, то виграєш якусь гарну книжечку. „Світик“ незвичайно вдоволенний тим, що так багато учеників перемиської гімназії становить гурт його читачів й приятелів. Тому пиши листи до „Світика“ частіше. От тепер опиши, як живеться тобі на селі, далеко від Перемишля. Чи ходиш між сільських хлопців, та чи даєш їм які книжечки до читання, або — чи може сам читаєш їм такі книжечки? Про се „Світик“ дуже бажав би знати!

Галюся Головацька в Майдані: Надіслана візитівка буде ще надрукована. Не можна предінь помістити всего матеріалу в однім чи двох числах. Тому мусиш узбрігтися в терпеливість.

Юльця Цап, Ангеліна Паньчишин і Юльця Стек у Подусільній: Загадки легонькі для сільських школярків буде „Світик“ друкувати, але аж тоді, коли прибуде більше число читачів із сіл. Напишіть дещо більше про свою „Шкільну Кооперативу“. „Світик“ знає, що Ваш пан учитель дуже ревно займається Вами, що спроваджує для вас усе нові книжечки до читання і що багато часу присвячує Вам в неділі й свята. Ви повинні за се бути пану учителеви дуже вдячні, бо він бажає виховати Вас на розумних й пожиточних людей. Михасеви Цапови перека-

СВІТ ДИТИНИ

Не забудьте діти!

Пахне літо пишним цвітом,
Щебетом дзвенить птичок,
Сяє в росах, сонцем світить,
Все на радість діточок!

Йдуть вакації. По школі
Підуть діти в поле, в гай,
Гей, весело в гаю, в полі,
Там вам діти розкіш, рай!

Та в веселощів мінути,
Що вам додадуть і сил!
Не минути, не забути
Вам стрільцьких теж могил.

Деся там в гаю, деся там в полі
Стрільчик наш у бою впав,
Для народу волі й долі
Він житте пожертвував.

А са́мiтна могила
Може вже і без хреста,
І хабазя на ній сила —
Ні калини, ні цвітка.

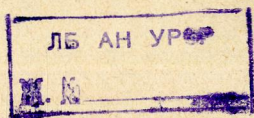
Ви очистьте враз могилу,
Засадіть на ній цвітки,
І калину дайте милу
В головах теж, діточки.

Цвітом білим вся калина
Обіллється на весні,
Сяє в цвіті сім пташина,
Защечебче вам пісні.

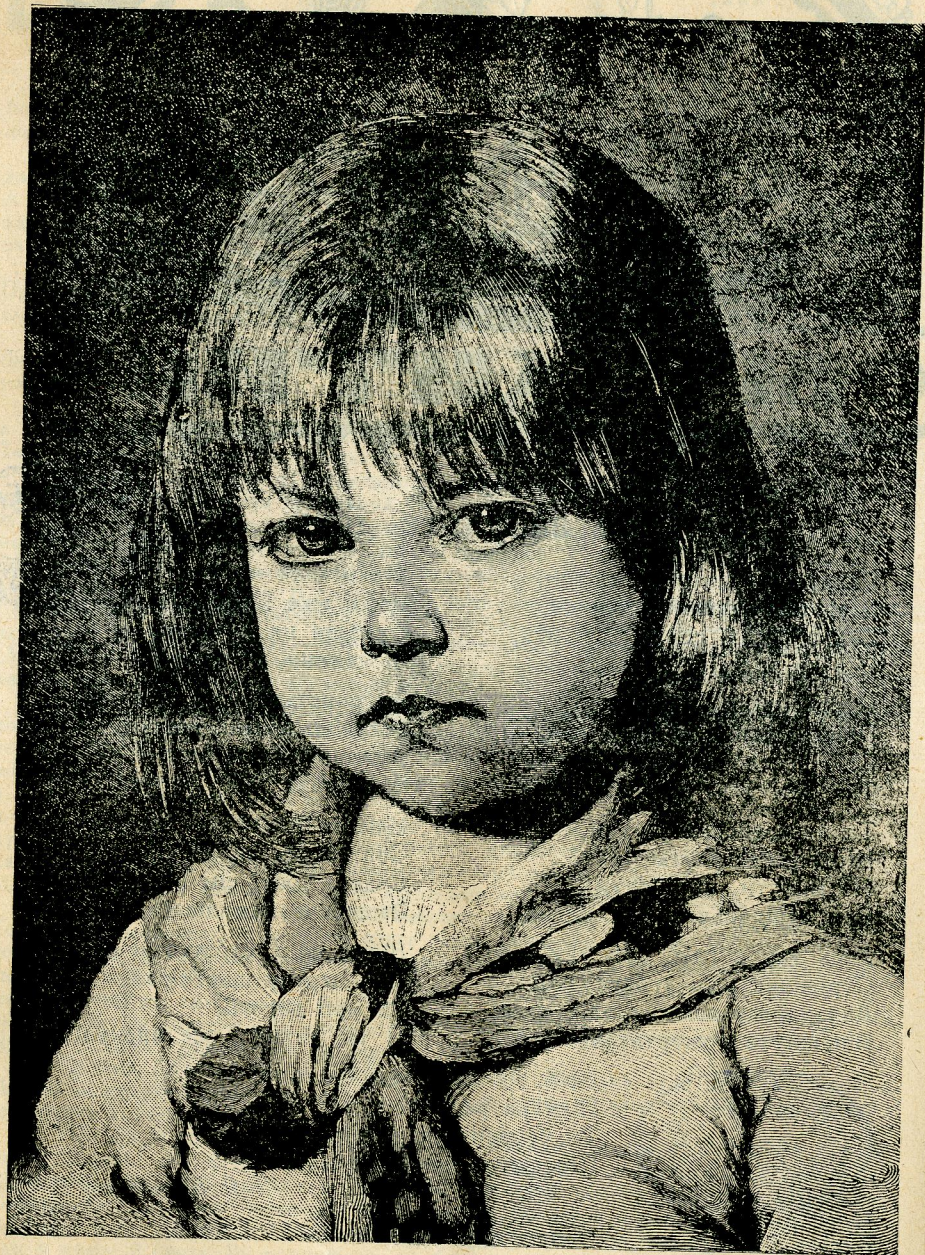
Білий цвіт, стрільцеві мрії
Про народу щасте-рай,
Тії мрії дорогії,
Й ти, дитино, все плекай!

Щоб, як виростеш, дитино,
Підняла разом в гору
Ти червону сю калину,
Що сумує в ту пору!

Я. Вільшенко.

Юрчик.

До ілюстрації на стор. 154.

Щось наш Юрчик запишався,
Щось глибоко задумався,
Ой, над чим то він думає,
Ой, яку він журбу має?

Він думає, як то буде,
Як колись піде між люде,
Як великим вождом стане
Над всі вожди і гетьмани.

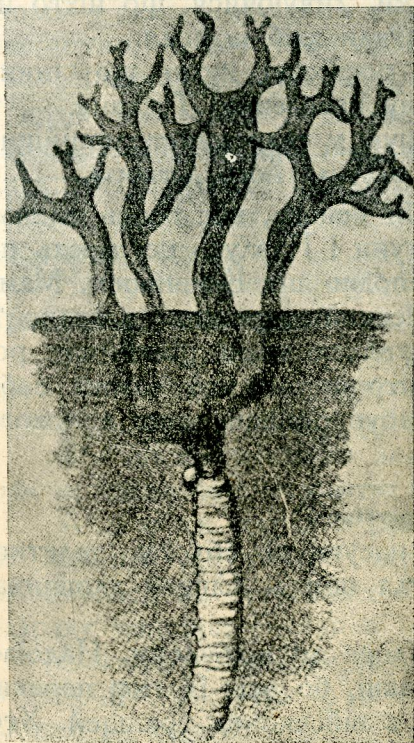
Як булаву візьме в руку,
Та як витягне шаблюку,
Як орлиним оком гляне,
Під прапором ясним стане.

Як уставить військо в лаву
На кєрвавую забаву,
Як заграють сурми з рана
Вкруг намету отамана.

А як впаде вража сила,
Україна встане мила...
І він молиться все рано,
Щоб став скоро отаманом.

Роман Завадович.

Гриб-галапас.

Є й між грибами галапаси,
що деколи і не подібні до
грибів. На образку бачите
немов рослину коралю, та
в дійсности то гриб-галапас.

Гриби множаться при по-
мочи окремого насіння-спо-
рів. Як тільки насінне гриба-
галапаса попаде на гусіль-
ницю, то проверчує зараз
у тілі гусільниці малий отвір.
Через якийсь час насінне
зачинає пускати кільці, роз-
ростається і висисає соки
у гусільниці. Скоро тільки
гусільниця залізе в землю,
щоб завитися в куку, то
гриб убиває її, а з її тіла ви-
ростає на поверхні землі кри-
слатий гриб у виді коралю.

Подав С. Л-а.

Несподівана поміч.

Боева лінія пересунулася над Збруч.

Мешканці наддністрянського села Тустаня повилазили з землянок.

Довкола одна руїна. З хат ні сліду. Німецька артилерія, що скривалася в Залукві, 11 місяців день у день була на Тустань, доки не змела з лиця землі всіх будинків у селі.

Населення Тустаня крилося в окопах як військо. Ночами копали землянки і улаштовували в них воєнне підземне життє. Ночами носили воду. Ночами орали, сіяли. Ночами прийшлося й жати.

Без ніякої команди прилягали до землі, кілька разів рефлектор, або ракета роздирали пільму ночі. Опісля бралися знов до роботи напому, дивуючися, що ніхто не обітне собі руки. Завзято прятали хліб із поля.

До кінця липня 1917 р. російські кухні що днини роздавали гарячу страву цілому населенню Тустаня.

З приходом Німців заглянув у село найстрашніший ворог: — голод... Найтяжше відчула його дітвора.

Ще в кого був батько або ненька, все якось давали раду. А їх троє: Василь, Настуня і Павлусь не мають нікого. Тато ще в 1916 році поляг під Болшівцем. Маму в зимі забрала пошесть. Російський старшина „казначей“, Іван Андрієвич, сердечно опікувався ними цілий час російської позиції. Але тепер діточки лишені самим собі. Свояків не мають ніяких. Тато був одинак, мама з чужого повіта.

„Ні матусі, ні татуся...

До когоч я притулюся?“

підспівує найменший Павлусь, пасучи по облогах телятко. Воно теж сиротою: корову куля вбила. Співає хлопчина, хоч очка запалилася з голоду.

Ціле село горячково взялося до відбудови. Надоїло жити під землею. Бліді, схоровані, бо всіх їх тиф перекинув, тягають бервена та пні з військових траншей. Хто що може, хапає. Близкість зими принаглює всіх до праці.

Не остають по заду Василь і Настуня. По правді не диво булоб, якби вони ще в забаві з болота хатки ліпили. Але воєнне лихоліття змусило їх старатися про правдиву хату. І вони тягнуть платовці, бервена, дошки. Василь пристарав з окопів двері й вікно. На підвалини прикотили на валках два бетони з землянки, де крилися російські старшини. Вже й бурянів навязали на пошитті. Василько острить салдатську барду. Береться зруб клеїти.

І Павлусь не дармує. Німецькою шпадкою копає глину. Чоленько пріє, але оченята радіють, що купка глини більшає. Спершу ніхто не зважав на сю роботу дітей.

Воєнні переживання прибили чуттє. Кожний думав лише про себе. Страшне сиріцтво зависло над малою трійкою. Не просячи у нікого помочі, виладили місце під хату.

Вже й цегли наносили на комин і блят на кухню найшовся в окопах. День по дневи працюють завзято. Звільна, непомітно, та все таки зростає вислід їх праці.

„Чаякові діти хату будують!“ — пішла вістка селом. Під вражінням задержують урльоповані теслі сокири, кидають свою роботу, до якої випросилися з війська і йдуть дивитися, чи се правда. Сходяться і жінки з заваланими глиною руками, цікаві поглянути на такий дивогляд: діти будують правдиву хату!...

На вид тяжкої праці діточих дрібних рук, ожило у всіх прибите війною чуттє.

Запекли чогось очі в загартованих на війні ополченців і без ніякого порозуміння чотири барди взялися до будульця, пристараного малими господарями.

Без ніяких закликів ладять жінки замість із глини, втираючи слези співчуття.

А діти аж горіли з радості: Так ненадійно прийшла їм підмога! До вечера хатинка, власна хатинка сиріток, запишалася на бетонових підвалинах. Вже й вікна і двері відразу майстри вставили.

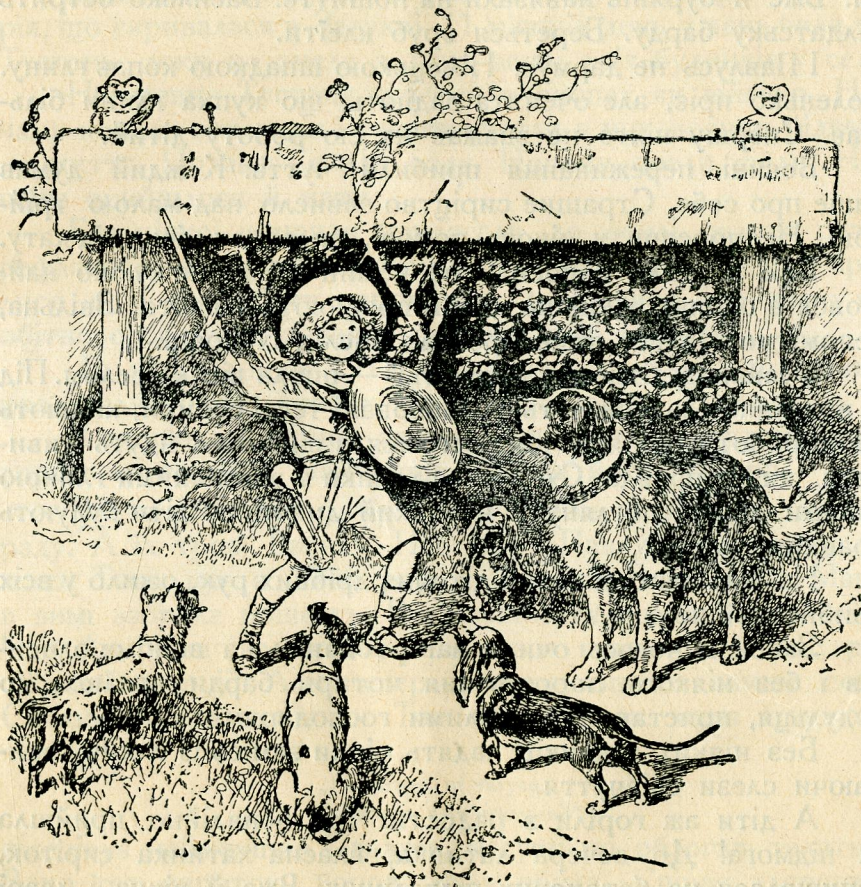
Оглядають будиночок обоє старшенькі, а Павлусь плеще в долоні і говорить: „То наша покійна матуся спросила людей на поміч!“

Іванна Блажкевич.

Лицар Данко.

Славний лицар Данко,
Славний і завзятий,
Вибіг у сад ранком —
Там пригод шукати.

Таж його недаром
Богданом назвали —
Лицарським іменем,
Повним чести й слави.

Щит взяв в ліву руку,
Сагайдак на спину,
В правиці шаблюка:
„Побю — або згину!“

Ба, ще й лука має,
Й сурму голосисту,
На якій він грає
З знанням, повним хисту.

В такому оружжі
Рушає до бою —
„Хоч які ви дужі,
Я проти вас встою!“

На собак війною
Данко виступає,
Собаки ж в спокою,
Ні одна не лає.

Знають вони Данка,
Дух його завзятий:
Воює із ранку —
А потім йде спати!

Десь у холодочку
Змучений упаде,
Тай засне в віночку
Із собак громади.

Лицаря свого
Бережуть собаки:
Від звіра лихого
Тай від розбишаки.

Я Вільшенко.

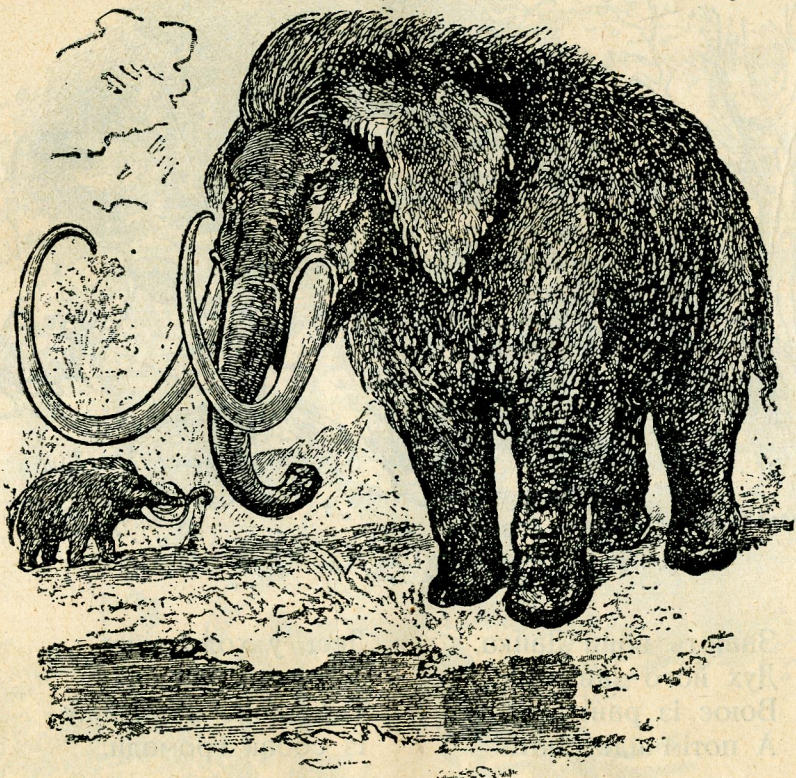

Рисеві пригоди.

I.

Давним-давно се було. Коли числити віками, було се назад сотні віків.

Не було в той час ні залізниць. ні міст, ні осель, подібних до наших. Земля не оброблялася і лежала пустою.

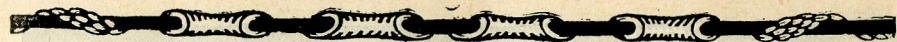

Мамут.

Люди не вміли ладити одягу, вбиралися в звірячі шкіри і жили в шатрах або печерах. Печер було чимало в горах, а тому й люди купчилися більше в горах.

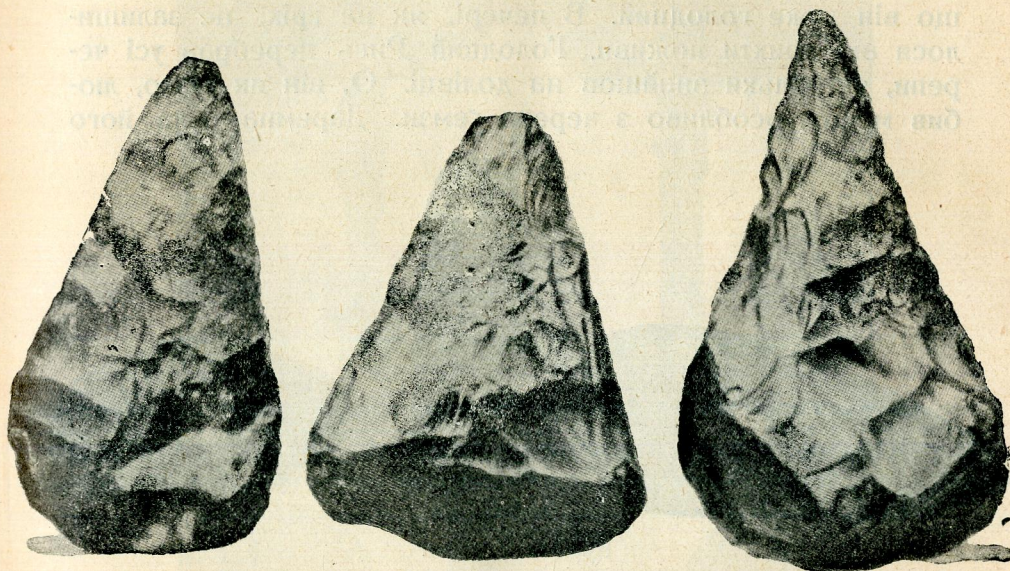
Хлопчик Рись*) прокинувся в печері, як тільки повстало сонечко. Лежав він у шкірі гілпаріона (трикопит-

*) У давні часи люди брали собі назви від звірів, відповідно до сих прикмет, якими визначалися. Ще до нинішнього дня сей звичай задержався в американських Індіан та у деяких муринських племен у нутрі Африки.

ний кінь, що жив у передісторичних часах) і ся шкіра була причеплена до стелі. На підлозі спати було небезпечно; в ночі до печери навідувалися гієни, печерні медведі та вовки. І лихо було дюдині, яку вони спостерігали на підлозі.

Рись висунув зі шкіри голову, пильно оглянув печеру і переконався, що його родини не було дома.

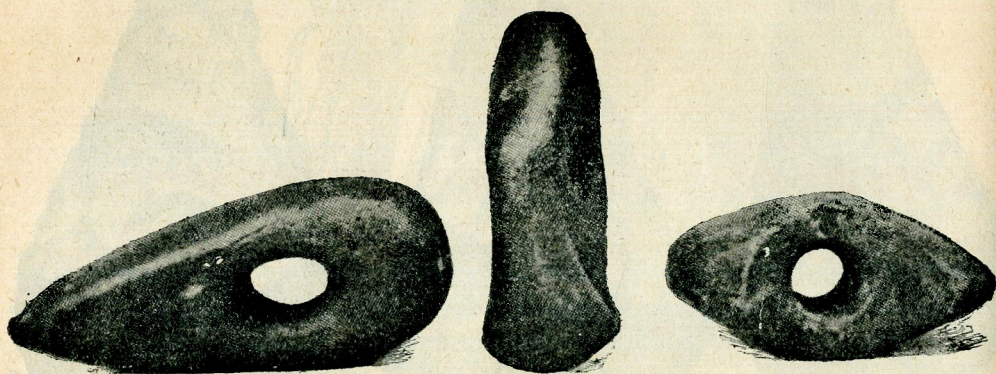
Найдавніші кам'яні знаряди.

І пригадав собі, що вона з вечера лагодилася до полювання на мамута, велитеньського звіра, подібного виглядом на слона. В ранці мабуть рушила в гори.

В печері було темно і вогко. Огнище на долівці ледви тліло і збиралося зовсім загаснути. Рись сплигнув на землю, накинув на плечі ігольчасту шкіру з дика, підперезався бобровою шкіркою і кинув трісок на огнище. Полум'я піднеслося до стелі і від нього на стінах печери затремтіли червоні блиски. В світлі огнища долівка показала брудна і мокра. По закутках чорніли кучугури кісток із мамута, печерного медведя, велитеньського оленя,

якого роги мали 3 метри довжини і подобали формою на лопату. Поміж кістками траплялися кам'яні знаряди і кістяні вироби: долото з оленього рога, сверло із камінця, ко-
стяна голка зі встромленою в неї жилою з північного оленя, кам'яна сокира з роговим топорищем, молоток і знаряди до добування огню.

Рись присів побіч огнища, закріпився, а потім відчув, що він дуже голодний. В печері, як на гріх, не залишилося ані крихти поживи. Голодний Рись перебрав усі черепи, які тільки знайшов на долівці. О, він як ніхто, любив мозок, особливо з черепа гемзи. Даремна була його

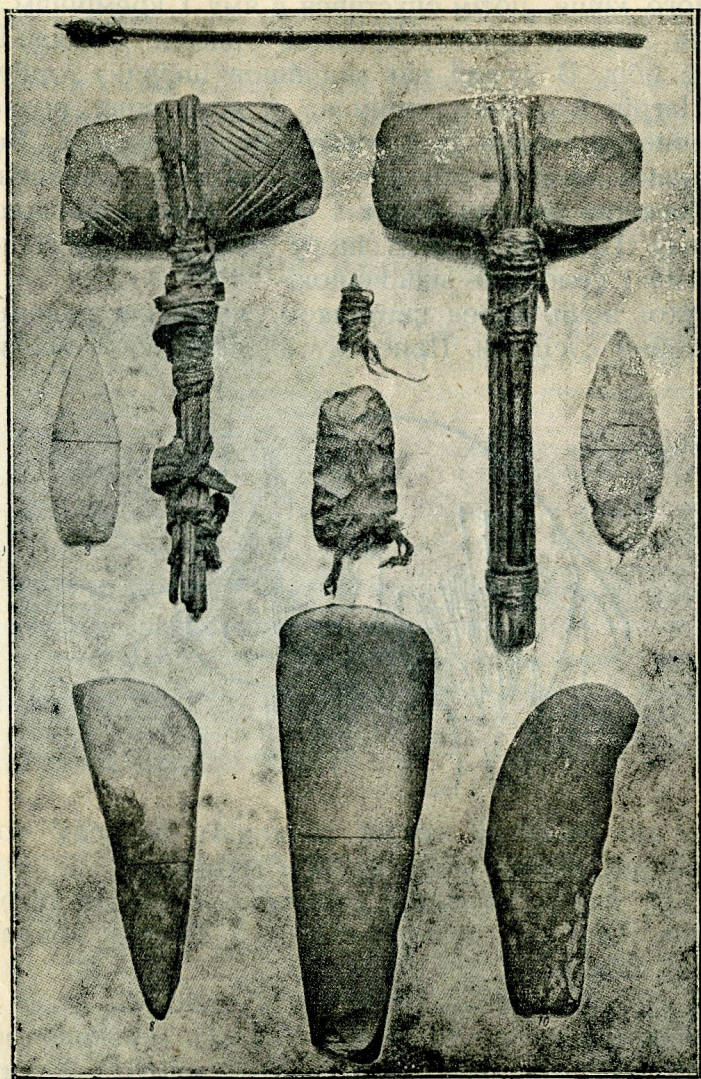

Кам'яні сокири.

праця; мозку не знайшов. Про те він знав, як дати собі раду. Винайшов палицю, прив'язав до кінця загострену кістку і гарпун був — хоч куди. З гарпуном він подався на озеро, в якому риби було така безліч, що одна сиділа на другій. Миттю він спіймав дві рибки і спішно повернувся до печери. Алеж не добіг; напересіч йому з близького ліса біг як гураган печерний медвідь. Був він більший від вола, з великою головою, на якій, на місці чолових луків, мав дві величезні шишки. Рись метнувся в бік, на площу, що була пересипана вовчими ямами; на їх дні стреміли загострені кістки. Для замаскування, ями були вкриті мохом.

Необачний звір кинувся за Рисем у тісні проулучки поміж ямами. Здавалося, що він наздігнав прудкого хлоп-

чика; навіть зірвав із нього дикову шкірку. Підняв уже

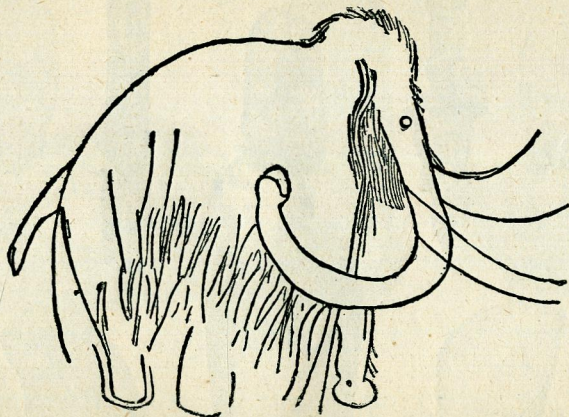

Ріжні прилади домашні з кременя.

передню лапу, щоби схопити хлопця, тільки Рись прожогом повернув у бік, а медвідь за ним — і бух в яму. Про-

низливий рев страшного звіра довго лунав над ямою. Довго корчився він на гострих кістках. Терпеливо чекав Рись його кінця, потім спустився в яму і кремінним ножом відкрояв звірюці голову. Щаслива пригода обіцяла Рисеві смачний обід. В печері він винайшов шкіряну торбу з водою. Нагрів в огнищу каміння, а коли вони розпеклися до-червона, шпурнув їх у торбу. Вода закипіла. Великим загостреним каменем, бумерангом, розбив принесений череп, обережно вибрав мозок і кинув його з рибкою в киплячу воду. Пообідав, потім знову заліз у шкіру гіппаріона на довгий і солодкий відпочинок.

Глухої ночі, перед свитанком, надійшла родина Рися з печерними сусідами. Попереду йшли жінки і несли зуби

мамута, що мали 10 метрів довжини; по заду чоловіки несли голову, ноги і інші кусні з мамута.

— Ти у мене завзятий хлопець, — сказав тато, коли почув від Рися про його пригоду. — Завтра збирайся зі мною на буйволів.

Весело замиготало огнище. В шкіряній торбі варилися кусні труби мамута. Родина сиділа навколо огнища, а батько розповідав, як полювали на мамута. За дня назурили його сліди, а в ночі, коли він відпочивав на високій скалі, накиннулися на нього з запаленими смолоскипами. З переляку мамут утікав вперед, обірвався зі скали і вбився на смерть.

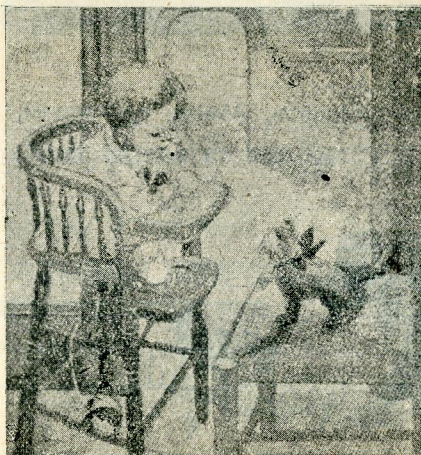

Довго не спав Рись сієї ночі. Все йому маячила перед очима величава постать мамута. Ранком він підібрав острій камінець і нацарапав на плоскім камени мамута, якого забила родина.

Минули сотки віків. Люди розкопали печери, знайшли річи і знаряди, якими користувалися печерні люди і довідалися, як вони жили давним давно тому назад.

Михайло Середа.

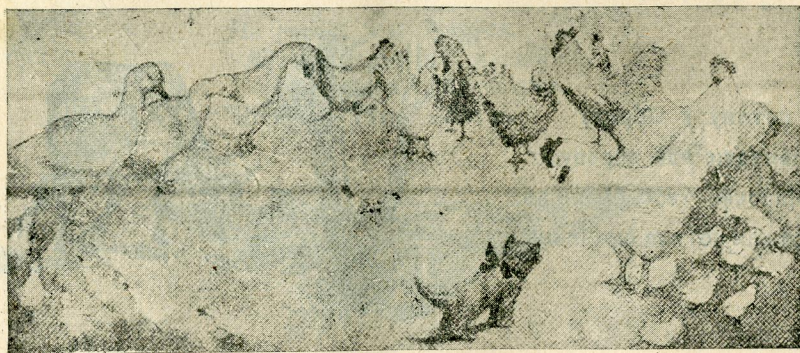
Перша мандрівка.

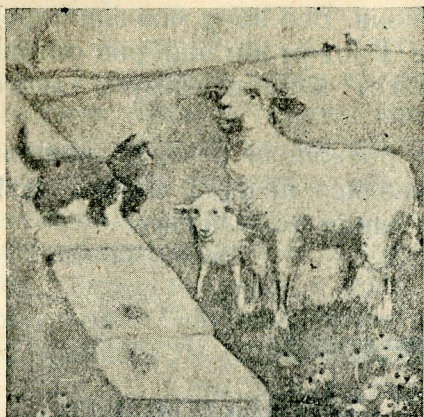

Ось маленьке котенятко
Тільки очка пролупило —
З всіми із ким лиш жить прий-
[деться,
Познайомитись ходило.

Славцеви в діточій каже:
»Я готов тобі служити,
Лиш не муч мене ти дуже,
А будемо в згоді жити«.

Потім, де качки і кури
Також йде воно витатись:
»Ось який я народився,
Хочу з вами запізнатись«.

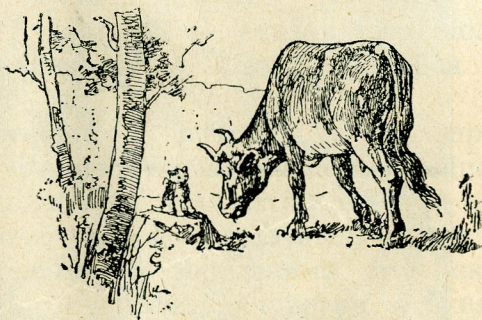
На пасовище між вівці
Йде потому котенятко,
Привитало там чемненько
І свечку і ягнятко.

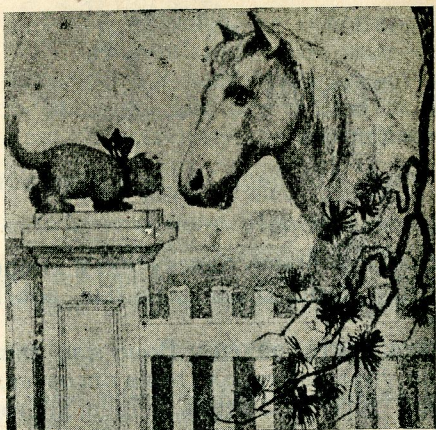
А потому йде до Бриська,
Не боїться, стало з близька.

»Здорэв, Брисю, що чувати,
Стережеш ти пильно хати?«

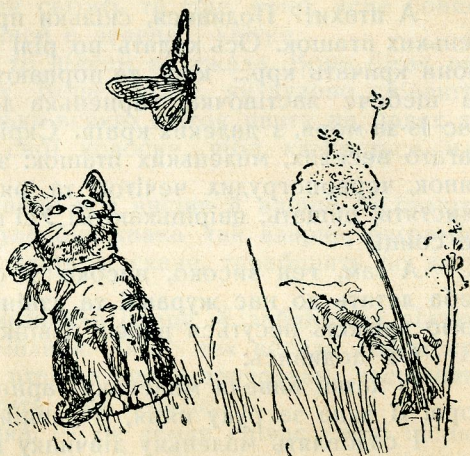
А потому у діброву
Повитати йде корову:
»Молочко твоє біленьке,
Все для котика смачненьке«.

А потому до коня
Йде цікаве котеня:
»Щож там, конику, мій сивий,
Чи здоровий, чи щасливий?»

А потому із птичками,
З мотіями, з хробачками
Запізнався, привитався,
Тай до дому повертався.

На городі жде Маруся,
»Ай, є котик, моя дуся!«
В руки взяла тай пестина,
Молочка потім налила.

Я. В.

Н. Вагнер.

Пісня землі.

(Казка Кота-Мурлики)

Сонце так міцно гріє. Від землі йде пара. Куди летить вона все висше й висше?

Он дивись:

Аджеж то вона зробилася хмаркою білою блискучою й хмарка уходить у глиб, розстає в блакитнім небі. Вона відлетіла зовсім далеко... Може знову вернеться.

А яка чудова травка! Маленька, чиста, зелена. Вона має лише три дни. Три дни тому всюди була гола земля, але вона вигодувала зерно. Вона понапувала усі корінці усіх зіль, кущів, дерев, чистою водою зі снігу з теплого весняного дощика, й усе почало рости, зеленіти — травка, кущі, дерева.

А птахи!? Подивися, скільки прилетіло великих птахів та маленьких пташок. Ось ходять по рілі гайворони з білими дзьобами. Вони кричать крр... крр... та порпаються в чорній землі. Ось летить та щебече ластівочка, гарненька ластівочка. Вона прилетіла до нас із-за моря, з далеких країв. Скрізь по чагарах і луках налетіло багато веселих, маленьких пташок: зелених чижів та жовтих вівсянок, червоногрудих чечіток та рябих шпаків. Ах, як усі вони свистять, пищать, цвірінькають! Усі веселі, всі радіють і пурхають на сонці.

А там, ген високо, високо з самої синьої глибини синього неба летять до нас журавлі та дзвінок курличуть. А там уже невідомо звідкіль несуться веселі дзвінки пісні й трелі.

Он подивись:

Із хатки вивели маленьку гарненьку дівчинку. Бідна дівчинка хора! Її веде за руку няня, її давнійша мамка. Поруч неї йде мати.

І садовлять маленьку дівчинку на теплий килим, на муріг.

— Мамо, говорить вона, — як гарно тут мені на чистім повітрі під теплим сонечком. Яке усе тут веселе! Ніжні хмарки плывуть по блакитнім небі. Всюди така принадна оксамітна зелена травка й білі квітки. Ох! не зривай їх, мила нене. Вони так весело дивляться на сонце, а сонце на них. А скільки маленьких пташок! Як вони всі співають і щебечуть! Милі пташки! Але чому се, скажи мені, мила мамо, чому я чую, ніби з неба і з луки і з квіток хтось співає чудову пісню! І в моїх слабих грудях так міцно відбивається тая дивна пісня.

— Се земля, — говорить мама, — се земля співає свою пісню!

І дівчинка нахиляється до землі й слухає, а маленьке серденько беться в її грудях.

І чує дівчинка, як говорить їй земля:

— Ти моя! маленька, гарнесенька дівчинко, ти моя! Я вигодувала тебе. Я дала твоїй мамці овочів, хліба, мяса й городини. Все, що вона їла, все я дала їй, й усе вона віддала тобі в своїм молоці. Я всіх годую, коли мене гріє сонце. І мені так тепло, так люблю під теплим сонечком! Ти моя маленька, гарнесенька дівчинко!

Міцно замислилася дівчинка над тим, що сказала їй земля. Довго думала вона. Нарешті, мама каже їй:

— Підемо до хати, тобі не можна довго бути на дворі. Весняне повітря — шкідливе для тебе.

Тай забрала маленьку дівчинку.

* * *

Дні йшли за днями й ставали все довші. Ледви смеркне й не загасне ще вечірня зоря, а з другого боку неба стає нова зоря й знов сходить ясне сонечко.

І горячийше та яскравійше світить та гріє воно, ясне сонце. Вся земля, ніби невіста, убралася в зелень і квітки.

Маленька дівчинка буцім то цілком видужала. Вона бігає весела, рожева по луках і гаях. Вона слухає, як чудово співають соловії й кукають зазулі. Скільки всяких квіток цвितе на полях та луках! І високе жито колише свої колоски, ніби кланяється маленькій дівчинці.

І біжать по небі сині хмарки все вище й вище, та стають синіші й синіші. Ось блиснула блискавка тай вдарив, загримів, загуркотів грім. А який дощик летється, скаче, тарабанить по даху, по листю, по калюжах!

Пройша хмарка, знову виглянуло сонце й заблищала різнобарвна веселка. Ліс і луки вмилися. Листе так весело поблискує на сонці і пташки, маленькі пташки знову запурхали, заспівали-защебетали. Все блищить, світить, сяє і радіє.

— Мамо, каже дівчинка, — се земля співає свою пісню!

Я дала дощ, — каже земля, — сонце нагріло мене і пара від мене пішла в небо й стала хмарию й хмара пролилася дощем. Що я даю, то знову отримую назад.

* * *

Втомилосся нарешті світити сонечко. Воно вчасно лягає спати, пізно встає, коротші стають дні й довші холодні, темні ночі.

Але скільки ягід у лісі, скільки усяких грибів! Дозріли яблука, вишні й груші. Дозріли кавуни й мельони.

Холодно й сиро на дворі, холодно в кімнаті. Знову стала хора бідна дівчинка й не виходить уже більше з кімнати.

Сонце ховається за сірі хмари, а ті все ближше та ближше спускаються до землі. І дощ, дощ без кінця. Він стукає в вікна й

вони гірко плачуть. А вітер так сердиться, холодний вітер. Він свище, гудить, плаче й виє й вихором несеться по спустошених полях, по голих лісах.

І чуйно прислухується дівчинка до гуку вітру й чує в нім голос землі:

— Я лечу, несуся на незримих крилах, на крилах могутніх. Я лечу й кружу в пустелях безмежних. Я пориваюся... куди?.. Сама не знаю. Ніч і день, зима й літо, горе й радість, усе проминає в бистрім обороті, все летить мимо, повз мене й лишається тільки те, що не може щезнути.

— Мамо, — говорить дівчинка, — чуєш, як щось ние й плаче в моїх грудях?

— Се земля співає свою пісню!

* * *

Білий иней срізь укрит дерев. Побіліла, змерзла земля. Вже не гріє її холодне сонце.

— Мамо, — каже дівчинка, — мені легше тепер, я зовсім видужаю.

— Так, моя мила, каже мати й міцно цілує дівчинку, а сама гірко плаче. Вона знає, добре знає, що не видужає її бідна дівчинка, що вона конче вмере й хутко вмере,

А маленька дівчинка сидить, усміхається на великому, зеленому фотелі, положивши голову на подушку. Їй вигідно й спокійно, як у маленькій колісці, ніби хтось колише її й співає над нею колискову пісню. І здається дівчинці, що кругом неї зелена молодода травка, що має тільки три дні. Он летить біла пара й стає чистою хмаркою, а хмарка виростає в блакитнім небі, відлітає далеко. Чи вернеться вона знову до нас? А пташки співають і щечечуть. Веселі пташки!

Полетиш зі мною! — каже біла пара до дівчинки. — Й вони полетіли.

Ось зелені луки й гаї, білі квітки. Ох, не зривай їх, мила нене! Мамо, мамо.

Он чорні гайворони порпаються в землі й хмари шпаків летять на рілю. Щечече швидка ластівка.

Мамо, мамо.

Он де білі, блискучі хмарки, ніби баранці.

Мамо, мамо!

Он блакитне небо й немає нічого крім чистого, блакитного неба, а біла пара улетіла; дівчинка зістала сама в широкому, блакитнім небі. Вона здригає й розплющує очі.

— Нене, говорить вона, — мила нене! Мені було так гарно! Я летіла там високо, високо! Скажи, мила нене, правда знову буде

тепло й земля заспіває свою веселу пісню, й я zobачу білі квітки і блакитне небо, швидко ластівку й маленьких пташок!

— Так, ти все zobачиш, — каже мама, — ти може більше zobачиш!

Дівчинка дивиться в темну салю, а заверюха бе снігом об вікно. Й згадує дівчинка, що так само була вона в вікна, коли в сій салі стояла убрана ялинка. Дивиться дічинка й здається їй, що стоїть вона перед сею ялинкою, вбраною гарненькими забавками, цукорками, й уся блищить і горить висока ялинка веселими огоньками.

— Щож там у горі? — думає дівчинка.

Й здається їй, що вона помалу підіймається з долівки й летить, летить до гори. Миготять перед нею цукорки, забавки й огники, огники без кінця. Висше й висше уноситься дівчинка, щезли огники, не видно ялинки, вона сама, сама маленька дівчинка в темнім холоднім небі, а метелиця свистить і вие навколо неї. Здрігаєсь дівчинка й розплющує очі.

— Мамо, — шепоче вона, — мені так гарно й так боязко. Я все літаю високо, високо! Мамо, принеси мені маленьку свічку з ялинки, мені так хочеться подивитись, як вона буде горіти.

Мама вишукує маленьку, воскову свічку з давнішої ялинки, свічку з рожевою стяжечкою, обв'язану навколо неї. Вона ставить свічку на стільчик перед дівчинкою та запалює її.

Але дівчинка вже не дивиться на свічку, вона лежить не рухаючись, вона вмирає. І стоять коло її фотеля мати й мамка. Вони гірко плачуть, ридають, але маленька не чує їх, а свічка ясно й хутко горить.

Померкли оченята бідної дівчинки, блакитні, розумні оченята, що так мило блищали; вони вже нічого не бачать. І тільки важко дихає вона своїми слабими грудьми, повними незносного болю. Вона з жадобою намагається ковтати повітря й не може. Вона задихується.

А свічка тане, догаряє, але огонь не хоче згаснути. Він спалахує, спалахує з останньої сили й нарешті тихо гасне.

Згасла свічка! Вмерла гарнесенька дівчинка!

Зі стогоном нахиляється над нею мати й цілує її в високе зимне чоло. Стоїть перед нею навколішках її мамка й ридаючи, цілує маленькі ручки помершої дівчинки.

І як би не було сих сліз та ридань, то ще важше було би матері й мамці.

І ось одягають дівчинку в білу суконочку, підперізують рожевою стрічкою й кладуть у маленьку труну. Й лежить у ній вона, як маленька воскова свічка, перев'язана рожевою стрічкою.

— Виростала ти, моя кохана дівчиночко! — плаче над нею мамка, — виростала й загасла моя ясна свічка!

І беруть маленьку труну, беруть і несуть далеко, далеко. І вітер свище й бе й рве зі всіх хустки й футра й усіх підганяє: Швидше! швидше!

Там чекає глибока яма в студеній замерзлій землі. Там чекає земля на свою гарнесеньку дівчинку.

Панотець читає над гробом молитви, він говорить: „Від землі ти взята, в землю повернешся!...“

І спускають, нарешті, труну в землю. Ридаючи кидає жменю землі мамка, закидає її землею грабар.

І земля з гуркотом падає на маленьку труну. „Ти моя, ти моя!“ — повторює вона. — „Ти моя й хутко вернулася до мене, бо на мені не може жити все кволе й слабе; воно вмирає й я творю з нього сильне й міцне“.

Всі пішли. Залишилася тільки могилка під маленькою зеленою ялинкою й сніг засипає могилку. Він іде, йде, летить без кінця, а вітер сердиться і вие, хихоче й стогне. В його згуках горе й радість, сміх і сльози. В них усе змішано в вільнім, байдужнім просторі, все, що висше й ширше всього, що є в людині.

Се земля співає свою пісню!

З російської мови переклав В. С.

Човен.

(Пісня для малих школярів).

Човен по воді похитується,
Синочк нечечки випитується:
Ах, скажи нечечко, моя дорогенька,
Чому школа нам так милесенька?

Школа, синочку — вам милесенька,
Бо вас плекає, мов рідна ненька;
Школа навчає, як належить жити,
Свій народ й вітчину над все любити.

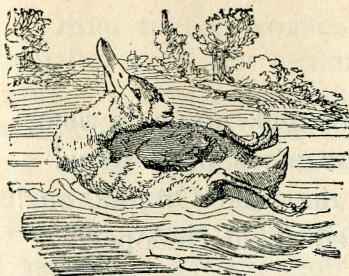
Човен хитається серед води,
Плеще об філі весло,
В місячнім сяєві мріють сади,
Видно з далека село.

А там дітвора мала, мала } 2 рази.
Гуляє серед села.

Нуся.

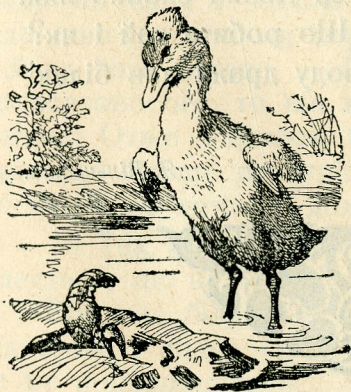
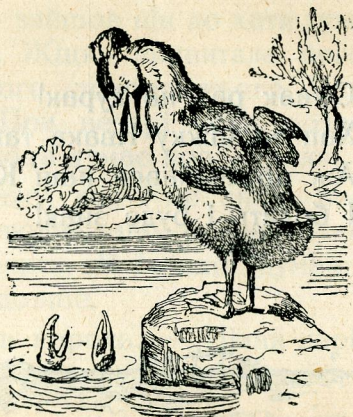
Мельодію до сеї пісні найти можна в співаннику »Сурма«.

Пригода качурика Квака.

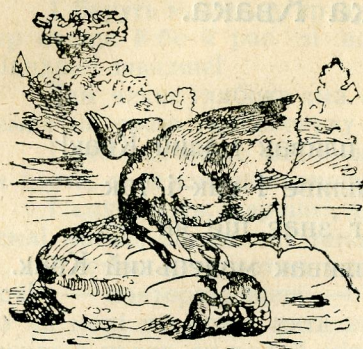

Гей, пливак малий Квак!
Він пливе і сяк і так
І Бог знає ще як —
Бо пливак маленький Квак.

Вже наш Квак, наш пливак
Скіць на беріг, а щось так:
„А я рак Неборак,
Як ущипну буде знак!“

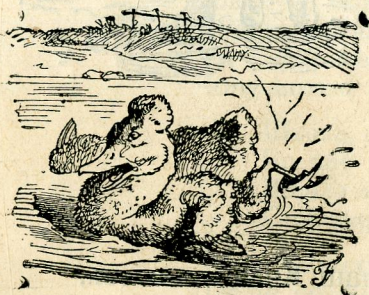
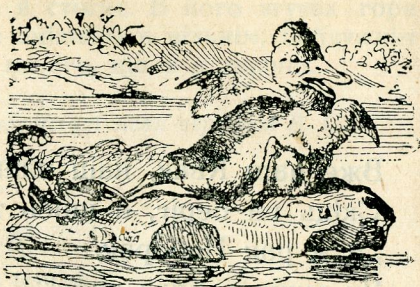

Та наш Квак то козак,
Він не знає, що то ляк!
Рака хап і: „Квак, квак!
„Який рак отсей на смак?“

І наш рак попав в ляк:
Готов зісти рака Квак!
Ой так, так! Ой так, так!
В небезпеці Неборак!

Однак рак не дурак!
Хап за ніжку Квака так,
Аж розквакався наш Квак:
І болить і буде знак!

Ой, бідак качур Квак,
Тепер Квака схопив ляк:
— Що робити тай і як?
В воду драла дав бідак!

Я. Вільшенко.

Довгоносий король.

Жив та був колись у Бретонії король. Люди не любили його, бо він судив несправедно та збирав великі податки. А тому, що він мав великого носа, його стали, кепкуючи, звати „довгоносим“. І хоч він не дуже то дбав про своїх підданих та про їх гадку, бо мав добре військо та слухняних урядовців, а всетаки йому хотілося знати, що думають люди про нього. Тому він часто переодягався в звичайну одержу, щоб його не пізнали, і ходив по містах та по селах, розмовляючи з людьми та розпитуючи їх про короля.

Отож, одного разу над вечір зайшов він до хати дуже старої жінки, що жила на самоті. Жінка привитала його, як то звичай наказує витати усякого подорожнього, і запросила його з нею повечеряти. При вечері вони розговорилися, і гість запитав її, що вона думає про короля.

— Добре, паночку, я вам скажу, хоч і не знаю вас, — відповіла стара. — Є багато людей, що бажають нашому довгоносому королеви смерті. Я інакше думаю... я бажаю йому жити, як мога найдовше.

— Не розумію вас, — сказав король. — Цілий нарід хоче його смерті, а ви одна проти всіх, бажаєте йому життя. Чому?

— А от я скажу вам, чому се так думаю. Давно вже живу на світі і всього бачила на своєму віку. Памятаю діда довгоносого короля: він був мало чого вартий. Жила я й за його батька. — Йому ціна була ще менша. Що-ж до довгоносого, то він гірший і за свого діда і за свого батька. Отже я боюся, що його син, як почне царювати, буде ще більше непотрібний. — Тому най вже живе довгоносий! Я не хотіла-б дожити до нового короля.

— Так, так, — промовив подорожний задумано. — Здається, що ви маєте рацію.

Він вже більше нічого не розпитував у старої, встав від стола і пішов собі, навіть не подякувавши за вечерю та не попрощавшись.

— Ой, щоб не було з сього біди! — думала стара, дивлячись на постать незнайомого, що виходив з двору. — Якийсь він дивний, і носа має дуже довгого!

Другого дня покликали стару жінку до королівської палати. Налякалася бідна стара. „Скільки не живи, а якусь дурницю завше зробиш“ — подумала вона з досадою, але вдяглася, як подобало, та пішла до палати.

Але король, хоч і був сумний, не був лихий на неї. Навпаки, він обдарував її за те, що вона сказала йому правду. Тільки не солодка була вона — ся правда, — і король з того часу ніколи вже більше не ходив між людей розпитувати, що вони думають про свого короля.

За бретонською казкою переказала М. Славінська.

З життя псів.

В однім містечку над морем жили дві собаки: новофунляндець і бульдог. Обі собаки були досить сильні, при тім добрі, спокійні та лагідної вдачі. Однакож, коли стрічалися, кождий раз зачинали гаркотіти на себе, а нераз і кусалися.

Раз стрінулися вони на стежці над морем і зачали з собою сваритися. Сварня скінчилася страшною бійкою, при чім обі собаки попадали в море. Тут забули на свою ворожнечу і кожда старалася як найскорше видістатися з води. Новофунляндчик, з природи добрий пливав і такий, що любить плавати, легко дібрався до берега і виліз на землю. Коли однак оглянувся, побачив, що його ворог бульдог зовсім ослаб у боротьбі з філями і що філі несуть його на широке море. Шляхотна собака знов кинулася в воду, підплила до бульдога, вхопила його за нашийник і обі щасливо приплили до берега. Після того обі собаки були собі щирими приятелями.

МЕТЕЛИК.

Вродливий метелик сидить над вікном
І тихо сумує, схилившись над шклом.
Чи бачиш: головку до долу схилив
І ніжні крила в безсиллі зложив.
Дивися! Там воля, там рай золотий,
Там пташка співає, там цвіт запашний.
Там сєє, там грає блискуча роса,
Там щастє, там доля, там пишна краса.
Там сонечко грає, блищить за вікном —
Тут, бачиш, неволя за світлим сим шклом.
Тут люди, тут кара, тут муки страшні,
Тут падають, бьуться, тут згуки сумні.
Тут смуток, тут горе, тут щастя нема,
Тут мука, неволя, йому тут тюрма.
А там розцвітається рожа ясна —
Там літо, там тепло, там серцю весна.
Там цвіти співають, а вітер їм гра...
І зникло те щастє, немов-би мара.
Там бідний метелик сміявся, літав,
А в місячні ночі він тихо дрімав,
Дивився у небо, у тиху імлу —
А ранком вродливу витав він весну.
До квіток горнувся, пив срібну росу
І раптом утратив і щастя й красу...
Безщасний схилився, зігнувся над шклом,
А щастє сміється йому за вікном!
Дружина літає без нього одна,
Он сіла на рожу, вродлива, сумна...

* * *

І я, мов метелик, глибоко сумна,
Дивлюся на щастє, а щастя нема.
Дратує, кепкує воно за вікном —
І сонечко грає, та ба!... Я за шклом.
І щастє марою на кобзоньку гра,
Алеж не родилась для мене весна.
І щастє сміється, я бачу його,
Не можу-ж зловити, зробити того.

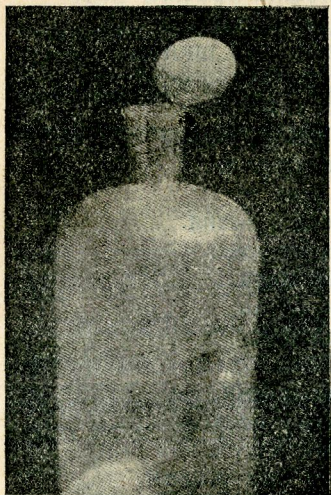
Зока.

Послушне яйце.

Сей досвід робиться звичайно тоді, як на вечеру є яйця, зварені на твердо. Беремо тоді одно з принесених яєць і ставимо його в таке положення, що на перший погляд видається неможливим, як се прим. представляє наш образок. Кладемо яйце на самий край шийки якоїсь фляшки, на хребет ножа, або на край тареля. Опісля завзиваємо присутних, щоби наслідували нас, але нікому з них се не удається.

Чому тільки те яйце, яке ми поставили, стоїть в кождім положенні тихо і спокійно, а інші зовсім не слухають нас і не хочуть бити еквілібрастами?

Тайна лежить у тім, що яйце, що то ми ним показували штуки, вже вперед приготоване і ми всунули його тільки між яйця, подані на стіл. Ми прокололи його вже передше на горішнім і долішнім кінці і видули з нього всю середину. Відтак заікали ми один кінець яйця воском, а другим кінцем всипали дуже дрібного піску. Опісля заткали і другий кінець воском. Розуміється, ми вжили до сього білого воску. Поставмо тепер се яйце поміж інші і напевно ніхто не пізнає замазаних дірочок. Кождий буде думати, що ми вибрали перше-ліпше яйце. Всипаний пісок мусить бути цілком сухий. Найліпше висушити його вперед на печи.

Так само не сміє бути вогкою і внутрішня сторона яйця, бо в такім разі і пісок ставби вогким, зліпивбися і тоді штука не вдалабися. Треба проте випорожнене яйце просушити якийсь час на печи. І як би ми тепер поставили яйце так відразу на хребет ножа, на край шийки фляшки, то воно не стоялоб.

Найважніше є те, що ми його трохи потрясаємо, заки вводимо його в якесь положення. Се потрясання стає непомітним через рухи, які ми робимо при говоренні і через те, що ми його вже вперед вводимо в таке положення, в яким воно має опісля стояти. Через потрясання і через те, що ми вже наперед надаємо яйцеві відповідне положення, приймає пісок в яйці прямовісну поверхню. Як би ми трясли яйце аж на хребті ножа, то могло би статися таке, що пісок прийняв би непригоже положення. Як тільки пісок має прямовісну поверхню, то тоді тягар спочиває в точці, що лежить найнижше. Точка тяготи лежить тоді на точці підпори і тому яйце мусить остатися в рівновазі.

З »Reklams Universum« переробив Роман Тимко.

Віддячився.

(Казка).

Маленький Івась ішов зі школи домів. Глядить, а в рові лежить гарне мале песятко тай так жалісно скавулить. Жаль стало Івасеві песика. Взяв його на руки, приніс до дому і каже до мами:

— Мамо я приніс песика! Чи позволите, щоб він лишився у нас? Я сам буду його доглядати.

— Добре, каже мама, нехай лишається, дуже рада я з того, що у тебе добре серце і що просиш мого дозволу.

Івась зробив песикови будку, пильнував його і дав призвище «Найда», — на памятку того, що він його знайшов.

За півтора року став Найда великим, злучим псом. Він любив Івася і всюди ходив за ним. Вертає Івась зі школи, а Найда вже виглядає його біля воріт.

Одного разу пішов Івась з Найдою в ліс. Найда нишпорив по корчах за заяцями, а Івась збирав ягоди. Аж тут ізза корчів вискочив нараз вовк і каже до Івася: — Я зім тебе, бо дуже голоден, — два дні вже нічого не їв.

Злякався малий Івась, трясеться і говорить до вовка: — Позволь мені покликати мого приятеля і тоді вже разом зіш нас обох. Він буде плакати за мною, як лишиться сам.

Вовк зрадів, що буде мати на два дні поживи. Добре, — каже до Івася — клич його, нехай іде сюди.

Івась почав гукати: Найда! Найда!

За хвилю із корчів вискочив Найда. Вовк, як вздрів його, давай мерщій втікати. Але Найда дігнав вовка і задушив.

Так отже пес віддячився Івасеві, що виратував його від смерті.

І ви, любі діточки, будьте ласкаві для звірят. Не знущайтеся над ними, бо вони вам завсігди можуть стати в пригоді.

Дмитро Тягнигоре.

ПТАШКА.

Івасик пташечку зловив,
Щасливий вбіг у хату:
„Який же гарний, ах який,
Дивись, дивись, тату!“

А батько глянув у кулак,
Покивав головою:
„А що булоби, якби так.
Зробив хто із тобою?“

Життя на волі для усіх
Над все доросше, сину!
Івасик вибіг на поріг
І випустив пташину.

Б. Л

Театральні вистави в школі.

Ми нераз уже згадували на сторінках «Світика», як то дуже люблять маленькі школярики робити «представлення». Нічо так не захоплює малих громадян — як власне ся справа. Та на превеликий жаль у нас дуже маленька жмінка учителів зймається сього рода дитячими виставами. А се дуже велика шкода, бо саме через такі вистави вельми багато добра для виховання шкільної дівтори можна зробити.

Зовсім інакше відноситься до сеї справи укр. учительство за Океаном, — а головню в Канаді. Там кожда «Рідна Школа» має

у своїй научній програмі — шкільні театральні вистави, які є може найважнішим середником у розбуджуванню національної свідомости в дівтори, що живе далеко від своєї рідної культури, посеред чужих і є наражена на поступенне винародовлення.

Ось перед нами картина одної такої школи в Канаді. Є се знімка «малих артистів і артисток» з «Рідної Школи» в місті Йорктоні, які ставили у своїй школі «Лісову Казку» — сценічну картину М. Ваврисевича. Яка се була радість для дітей виступати на сцені перед усею українською громадою сего міста, тимбільше, що постійної української школи там нема. Звичайно існує вона

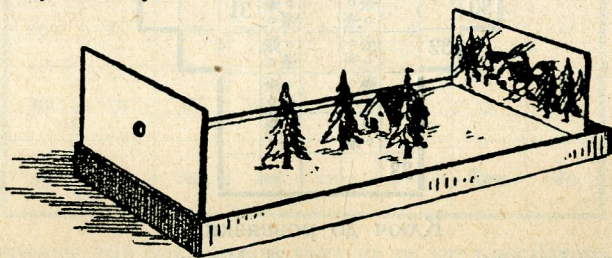
тільки підчас літних вакацій в англійській (державній) школі. Літом 1924 року ходило до сеї школи 32 дітей у віці від: 6—15 років. Предметами науки були: українська мова і граматика, українська історія і географія.

Закінчено сей вакаційний курс «українознавства» дитячим концертом і театраною виставою, після якої дітей сфотографовано в костюмах, в яких виступали на сцені.

Нехай отже за приміром сеї школи підуть всі школи не лише в Канаді — але і у нас. Репертуар дитячого театру є вже доволі гарний, дівора рветься всіми силами до таких вистав, які можна давати по школах (або по читальнях). Потреба лише, щоби хтось щиро занявся сею справою.

Помножувач.

Возьміть два зеркала однакової величини, врізані чотирикутно й поставте їх у текстурове пуделко, повне піску. Піску треба на те, щоби було можна застромлювати різні предмети й щоби вони держалися. Та заки уставите сі зеркальні шиби одну напроти другої, вишкробайте на відворотній стороні одной отвір, крізь який можна глядіти. Отвір хай буде величини сотика.

Тепер у пісок, між тими зеркалами, позастромлюйте кілька галузок, або уставте кілька домів із скриньки зі забавками, трохи овечок або оловяних жовніврів. Коли поглянете крізь отвір у протилежну зеркальну шибу, побачите наслідком відзеркалення цілий ліс, ціле місто, череду овець або армію жовніврів.

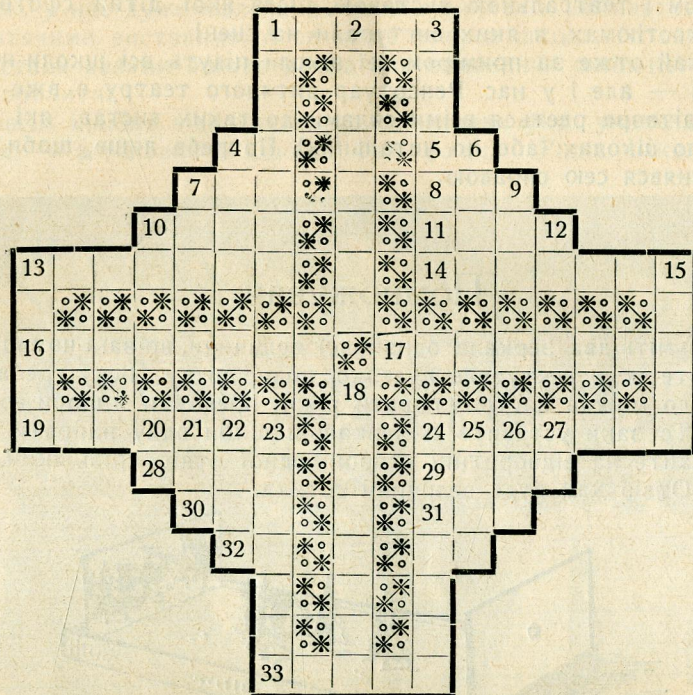
То вам справить багато приємности й могтимете придумувати все нові способи для помножування.

Загадки.

Перехрестна ломиголовка.

(Уложив Петро Озерів у Володимирі на Волині).

Ключ до розвязки.

Поземі слова:

1. Синонім до слова „хороше“.
5. Одиниця напруження електр.
7. Лісна птиця.
8. Оклик.
10. Домові звірята.
11. Жидівський пророк.
13. Чорноморський порт.
14. Місто в Галичині.
16. Часть Італії.
17. Часть запорожської зброї.
19. Острів з арх. Маляйського.
24. Хемічний прилад.
28. Старинне єгипетське місто.
29. Стан Зєдинених Держав.
30. Оклик при паданню краплі.

31. Місяць.
32. Питання.
33. Місто у Франції.

Прямовисні слова:

1. Передмісте Праги.
2. Місто в Голяндії.
3. Північна держава.
4. Фізична міць людини.
6. Чоловік з племені „Маорі“.
7. Велика риба.
9. „Тільки“ — в нар. мові.
12. Римська монета.
13. Український історик.
15. Паста.
18. Символічна рослина дівочька.

20. Карта.
21. Потвердження.
22. Місто в Арабії.
23. Найзвичайніше лікарство.

24. Держава в Європі.
25. Збірний пункт військовий.
26. Прислівник.
27. Оклик.

Шаховий коник.

(Уложила Одарка Лакуста).

Зачніть складом „Хоч“ і слідом шахового коника відчитайте слова поеми одного із наших визначних поетів. Чиї се слова і з якої поеми?

із	рить	ки	ять	каб	щось	йо	чий
в хма	ще	лук	го	кав	оз	у	все
мов	тур	сто	до	гор	го	ре	чах
все	рі	ті	блис	ки	бі	два	гнуть
бо	дві	ся	то	ро	ді	в о	ста
хоч	бі	ги	жмут	в па	як	го	лі
на	та	як	лос	бі	та	у	та
ле	во	ло	ми	сніг	рі	Хоч	йо

По відчитанню всіх слів зверніть увагу на те, що з послідного складу можна перескочити одним скоком коника на перший склад вірша.

Льоготом.

(Подав Т. Дмитренко).

Цілість — се домашня птиця;
Рід її зза океану —
Тим мабуть вона й гордиться,
Що з червоношійх стану.
Та коли в ній поминути
Два самі передні звена —
Вийде дикая звірина,
Що в дубині любить бути.
А не вчислиться до роду
Наконецний член структури,

Дістаєм імя народу —
Стародавньої культури.
А якщо у двох із права
Приостать не буде волі —
Вийде ріка величава
На азійським суходолі.
А коли ще й третій впреться
Й відірватись забажає —
То остане нам бистриця,
Що із Альпів випливає.

Загадки.

(Подав Л. Маківка).

1. Маленька, кругленька, здається несильна,
Від неї людині є смерть непомильна?
2. Сонечко заходить горох розкидає,
А вставши раненько його позбирає?
3. Прийшла біла пані із сивеньким паном,
Поля всі закрила біленьким жупаном?

Розвязки загадок з ч. 5.

Перехрестна ломиголовка.

Поземі слова:

1. Петро. 3. Аш. 4. Що. 5. Яр. 7. Мі. 9. Коран. 10. Кошик. 11. Лінде. 13. Гуцул.
15. Каюта. 18. Я. 23. Йосиф. 24. Нютон. 25. Слота. 26. Янтар. 28. Катря. 31. Ви.
32. Ад. 33. Ти. 34. Ат. 35. Йоган.

Прямовисні слова:

1. Прага. 2. Олово. 5. Як. 6. Ровер. 7. Миска. 8. Ік. 11. Ласий. 12. Но. 13. Ганон.
14. Ладан. 16. Юк. 17. Амеоа. 19. Ас. 20. Афини. 21. Астра. 22. До. 26. Яв.
27. Алтай. 29. Алтин. 30. Яд.

Фігуральна загадка.

1. Ковжун. 2. Канада. 3. Північ. 4. Жовква. 5. Приказ. 6. Атаназ.

Цілість: „Кавказ“.

Загадки.

1. Риба. 2. Плуг. 3. Борона.

Великодна загадка.

1. Вересень. 2. Інститут. 3. Тремольо. 4. Капличка. 5. Христина. 6. Таранько.
7. Яворів. 8. Фортепян.

Цілість: **Веселих Свят!**

Добрі розвязки надіслали:

Любомир Беч, Оля і Левко Каблаки, Влодко Сахрин, Галя, Ромко й Даррєс Головацькі, Орест Колтунюк, Генчик Думін, Василько Фридель, Іруся Левчанівська і Василь Крайчик.

Премію: „Покотигорошок“ одержав через льосовання Орест Колтунюк в Перемишлях, ул. Баштова, ч. 34.

жись, щоби конче скінчив писати розпочату історію про Татар, яку „Світик“ потім надрукує у відділі: „Праці наших читачів“.

Генчик Думін у Літині: Чому не даєш знаку про своє існування? Як маються справи у Твоїй 6. республіці і чи справуєш у ній ще досі уряд „наказного президента“? Що поробляє тепер Нусьо? Які пляни маєте до зреалізування в часі сьогорічних вакацій?

Володимир Мричко в Перемишлі: По вакаціях, як повернеш до школи, старайся приєднати як найбільше товаришів до читання „Світика“ та до розв'язування загадок. „Світик“ радіє, що ти щасливо перебув недугу і тепер вже тишишся повним здоров'ям. Твої розв'язки дуже гарно й старано написані. Що робиш тепер на феріях? Незабудь написати „Світикови“ знова листочок!

ПРАЦІ НАШИХ ЧИТАЧІВ.

Наші Казочки.

Любі мої співаночки,
Де я вас подію,
На біленькому папері
Там я вас розсію.

І будуть вкраїнські діти
Ті казки читати,
Тай будуть про них думати,
В книжечках писати.

І напишете казочку
Довгу чи маленьку,
Щоби була до складочку,
И як мід солоденьку.

Які наші діти пильні,
Того всі не знають,
Ледви вісім літ доходить —
Книжку вже читають.

Тож купуйте всі книжечки,
Не жалійте грошей,
Бо всі книжки дуже гарні
Й хосен з них хороший.

А книжечки — се вигода
Для дітей, для хати,
Як не маєте роботи —
Беріть їх читати!

Чи пасете ви худобу,
Чи в день по роботі,
Беріть книжку всі у руки,
Край буде турботі.

Ольга Добуш,
учениця V. відділу всенародної
школи в Купичови к. Мостів.

Жертви на пресовий фонд „Світа Дитини“:

Вп. Іван Мельник з Газельтону (Канада) 2 долари. Школярі III. і IV. відділу народної школи в Двірцях коло Мостів 4 зл. Всеч. о. Дмитро Кубавич, катехит із Чорткова, 10 зл.

Разом зложено: 14 золотих і 2 долари.

Читачі! Збирайте при всякій нагоді жертви на пресовий фонд
„Світа Дитини“

Українська молодіже!

ПАМ'ЯТАЙ, що побіджають тільки економічно сильні народи. Тому від ранньої молодости навикай **купувати тільки в українській кооперативі**.

Всі споживчі артикули є по наших складах.

Прикметами **»НАРОДНОЇ ТОРГОВЛІ«** є: Кооперативна солідність і бездоганність товару, та підпомагання культурно-освітніх і добродійних установ.

Краєвий Споживчий Союз:

„НАРОДНА ТОРГОВЛЯ“

Львів, Ринок, ч. 36.

До всіх наших П. Т. Посліплатників і Довжників!

З отсим числом зачинаємо другий піврік з дуже великим недобором. Адміністрація вислала в місяці червню с. р. до всіх тих осіб, які **не вплатили** досі передплати на **»Світ Дитини«** за I піврік, або **залагають** ще **за рік 1925** — виготовлені чеки на довжну квоту окремими листами. Надіємось, що наші довжники вирівнають тепер ті залежності. З причини байдужности з боку сих довжників, яких залежності йдуть на грубі тисячі — грозить Видавництву цілковита руїна. Для добра самої справи — повинні всі ті особи, які одержали чеки й упімнення, **безпроволочно** всю залежність вирівнати.

При тій нагоді зазначаємо, що від **кожного** довжника, який найдальше до 15 серпня с. р. не вирівнає своєї залежності, будемо, на жаль, **приневолені**: стягати наші претенсії через **адвоката**, що потягне за собою зайві кошти.

Хто замовив газету й одержує її — то мусить за неї платити! За **»дурно«** — тепер нічого в світі нема!

Хто не бажає дальше одержувати газету — нехай повідомить Адміністрацію, **щоби здержала йому висилку!** Хто сего не зробить — буде уважаний передплатником і правною дорогою буде примушений до вирівнання свого зобов'язання. До витягання найдальше ідучих консеквенцій супроти **»байдужних«** довжників — змушує нас се, що й ми маємо також великі зобов'язання, які мусимо точно платити, бо грозять нам також немилі наслідки параграфів закону.

Адміністрація Видавництва «Світ Дитини».

СВІТ ДИТИНИ

ЧИСЛО 9 10. ВЕРЕСЕНЬ-ЖОВТЕНЬ 1926.

РІК VII.

З М І С Т.	
1. Вже недовго любі діти	185
2. Школяр	186
3. Школяр-пустій	190
4. Мамині потіхи	191
5. Столик-чародій, золотодайний осел і кий-самобий	192
6. Два приятелі	199
7. Збиточники	200
8. Старий Тітонос — пільний сверщок	201
9. Про зерно велике як куряче яйце	204
10. Пес і дятель	207
11. Діточкам	208
12. Малий редактор	209
13. Про жучка-світлячка	210
14. Вінок Христа	211
15. Метелик	212
16. Рідні	213
17. Догадливий червак	214
18. Загадки	215
19. Розвязки загадок з ч. 6	216

Ціна 1 золотий.

ПАМ'ЯТАЙТЕ

що „Світ Дитини“
можна передплачувати
в кожному уряді поштовою
у цілім краю.

ПЕРЕПИСКА З ЧИТАЧАМИ

ПАМ'ЯТАЙТЕ

при кожній нагоді про
збірку датків на прес-
вий фонд „Світа Ди-
тини“.

Любця Яворська в Залукві: Дуже жалував тебе «Світик», що так намучилася при розв'язуванні перехрестних загадки. Від тепер будуть друковані вже легенькі загадки, щоби всі могли їх свobodно розв'язувати. До котрої школи у Львові учащавш?

Петро Озерів у Володимирі: Перехрестні загадочки Твого укладу дуже гарні й оригінальні, тільки вони для малих читачів «Світика» трохи за трудні. Наколи «Молоду Україну» буде від Нового Року видавати У. П. Т. у Львові — то будеш міг там посилати ті загадочки. Для «Світика» укладай легенькі загадочки; складові й фігуральні. Усім своїм товаришам у гімназії скажи, щоби читали «Світик» й переписувалися з ним — а тоді певно не забудуть рідної мови.

Оля Козаківна в Рахині: «Світик» щиро тішиться, що найшов у Тобі любу приятельку і він не заведе Твоїх сподівань. Читай тільки його пильненько! Передплату маєш заплачену до кінця року.

Василь Крайчик у Перемишлі: Твій лист дуже «Світикові» подобався. Напиши до Одарки Лакусти окремий листок з проханням, щоби не укладала таких трудних загадочок. (Адреса до неї така: Odarka Lakusta, Cahul, Bessarabia — Romania). Потішся одначе сим, що за твуди й «утрату» доброго апетиту та сну — припала Тобі виграна премія. Подай лише адресу, на яку вишле Тобі адміністрація виграну премію. Напиши, як живеться Тобі тепер у гімназії?

Люся Тишківна в Олексинцях: Як там те-ер з Твоїм здоров'ям, любя Люсю? Не гнівайся на свого приятеля, що так довго дав Тобі ждати на відповідь. Вакації перейшли «Світикові» не дуже гарно, бо мусів сидіти весь час у Львові. Чи прийшло 6 число газетки? Ся ні — то зарекаюся його на пошті у Більчу. За «М. У.» — належитья по кінець серпня ще 3 зл., а за «Світик» також 3 зл. Разом отже Ти довжна 6 зл. «Молода Україна» від 1 вересня перестала виходити, а причини подані в останнім числі, яке Ти вже одержала.

Ярослав Стражник у Коломиї: Твоє конто за рік 1926 представляється так: Цілорічна передплата «М. У.» і «Світа Дитини» виносила 18 зл. Дня 3 марта вислав Ти квоту 9 зл. з якої вписано 6 зл. на «Світ Дитини» (за цілий рік) а 3 зл. на «Мол. Україну». Отже по кінець року за «М. У.» належалося ще 9 зл. Тому вислано Тобі чек на сю квоту. Дня 4 серпня надіслав Ти сю квоту. З причини однак, що «М. У.» закінчила річник на числі 8-ім, тому належалося ще від Тебе лише 5 зл. а 4 зл. вписано на дальшу передплату «Світа Дитини» на рік 1927.

Роман Дурбак у Золотниках: Деякі загадки будуть надруковані в «Світику». З причини, що дуже мало гімназійної молоді інтересувалося «Молодою Україною» — тому дальше видавання сеї газетки припинено. На превеликий жаль мушу Тобі сказати, що українська гімназійна молодь дуже мало займається літературою, а головню позашкільною лектурою й самообразованием. З тої причини не мають тепер наші видавництва для кого видавати книжки. Копанем мяча і біганем до мети не все заходиться до... мети.

Анатоль Булавка в Любомлі: Як розвивається читальня при вашому гуртку? Які книжечки маєте у своїй бібліотеці? Місяць жовтень є назначений як **місяць української книжки**. Тому в тім місяці кожний, хто тільки говорить українською мовою і уміє читати — повинен купити бодай 1 книжку. Є нас тут по тій стороні сім мільонів душ. А наколи тільки одна сема частина, себто 1 мільон душ — купити в місяці жовтня по 1 книжечці, то подумай собі: кількоби то книжок розійшлося і яка велика користь булаби із сего! Отже склич зараз цілу «читальняну раду» і видаши відповідну кількість нових книжечок для вашої спільної бібліотеки. «Світик» дуже часто мило згадує містечко Любомль, в якому перебув кілька місяців у 1916 році (в часі війни) і відновив там, разом з четарем У. С. С. п. Саввичом, українську школу...

Слова «bardzo» не уживай, бо се не наше слово. По нашому кажеться: дуже.

СВІТ ДИТИНИ

Вже недовго любі діти...

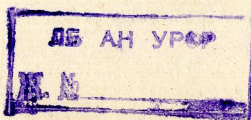
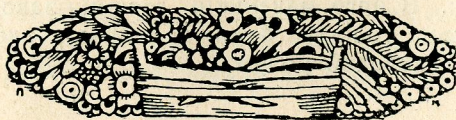
Вже недовго любі діти
Прийдесь дома вам сидіти —
Проводити ферій час;
Вже до міста кличуть школи,
Дожидають професори,
Вже відідете від нас!

І заплаче все за вами:
Дім, садок, гайок з полями,
І затихнуть всі пісні;
Попращаєтесь з мамами,
З братчиками і татами,
Полинуть сльози рясні!...

Та дарма — усе минає!
Школа плаксив незнає —
Треба нужно в бій іти:
Побороти всі мозоли,
З Богом покінчити школи,
Щоби до мети дійти!

Тож до праці любі діти,
Книжку в руки, серце гріти
В тій молодості добі!
На потіху всій родині,
А на славу Україні,
І на користь собі!

о. Ярослав Літинський.

Школяр.

У Тій школі, де вчився Петрусь Шульга, якийсь школяр, жартуючи, замкнув старого діда сторожа в його хатинці. Сей негарний жарт примусив просидіти бідолашного діда в замкненню від вечера до самісінького ранку, поки другого дня поприходили школярі, а почувши стукання з дідової хатинки, одімкнули йому двері.

Такий негарний вчинок невідомого школяра наробив чимало клопоту не тільки дідові, але також учительці. Цілу першу лекцію прогаїли на те, щоби дізнатися, де той розбишака, що примусив старого сторожа не спати усю ніч, та прислухатися, щоб часом хто чужий не увійшов у школу і не зробив якої шкоди.

Довго допитувалася учителька у школярів про те, хто замкнув діда, але нічого не довідалися. Школярі відмовлялися, що не бачили й не знають, а деякі ще й казали, що може то діда замкнув і не школяр. Учителька радила винуватцеві признатися і піти попросити у діда вибачення. Але ся порада нічого не помогла.

Таке замовчування здивувало учительку. Вона була певна, що діда замкнув якийсь школяр, але чому він не признався — вона не розуміла. Сказати-б, що боїться її, так ні, бо вона-ж їх жалусе і любить.

Але треба-ж було щось зробити, щоби виновник знав, що його жарти погані. І вчителька почала говорити всім школярам про те, як не гаразд зробив той, що образив старого діда, замкнувши його на цілу ніч у хатині.

— Дідусь для вас, діточки, працює. Зимою що дня рубає дрова і палить, щоб вам було тепленько. Що дня прибирає та вимітає в клясі, щоб вам сидіти в чистенькому, а ви робите йому прикrostи. Не гаразд, не гаразд, діточки, так робити. Той, хто замкнув діда — негарний хлопець, то й не треба вам його укривати.

* * *

Коли школярі вийшли на перерву і побачили діда, то їм якось соромно було. І вони не зважувалися й підходити до нього.

А дід ходив похнюпившись, ні на кого не дивився, навіть за увесь день ні до кого не озвався, як звичайно, жартовливим словом. Се ще більше вплинуло на діти; вони в сей день були якісь невеселі і зовсім мало пстували.

Петрик вернувся до дому дуже засмучений. Пообідавши хутенько, поліз він на піч і підобравши ноги, клубочком ліг на розісланій ряднині. В його маленькій голівці заворушилися думки. Сі думки, як і сама голівка, були не величкі, але вони дратували й ворушили його молодий розум.

Не може він забути, ніяк не може, як сьогодні дід увійшов ранком у школу, жалівся учительці, що його вчора якийсь школяр замкнув у сторожці і йому не можна було вийти до самого ранку. Коли він говорив про се, то губи в нього почали тремтіти, старі очі якось забігали і нарешті з них закапали сльози.

— За віщо його образили, так страшенно образили! Хіба дід робив їм, школярам, коли небудь що погане, зле? Ні, ні, сього ніколи не було! Як часом і сварив на них, то тільки по правді, за їх провини. Ну чом я не сказав сьогодні учительці — я ж знаю, хто замкнув діда... — Я повинен був сказати! Але чого-ж сам Гриць ще гірше робить, що таїться. Мое зовсім инше діло; мені будуть дорікати, що виказую, підлещусь і не буде мені просвітку від товаришів, хоч се зовсім не по правді... Ну й чого всі хлопці держать руку товариша і тоді коли товариш винен, бо зробив погане діло. Ні, не по правді вони роблять!

І довго ще Петрик повертався на печі, радячись сам із собою про негарний вчинок товариша. — Ні, не скажу на Гриця, не можна сказати, бо тоді від товаришів і просвітку не буде — засміють, затюкають. Але-ж і промовчати сором... Треба щось инше придумати. І Петрик думав. Довго він міркував над сею справою своєю молодю голівкою. Обличчя його було похмуре, на очах блишали сльози. Йому жалко і діда і товариша Гриця. І в той же час здавалося, що коли він не скаже правди, то се буде дуже негарно, бо він змовчує не добре діло, але лихий вчинок, що заслуговує великої догани.

У вечері, вже лягаючи спати, Петрик трохи заспокоївся: він надумався завтра у школі всю вину взяти на себе, бо вірив, що Грицеви буде тоді соромно і він признається, щоб хоч товариша визволити.

З сією думкою він заспокоївся і міцно заснув.

На другий день у ранці веселенько вже збирався Петрик до школи. Йому скорійше хотілося зробити так, як він учора поклав собі на думку.

— Чого се ти, синку, рано ідеш до школи, раніше ніж завжди? Глянь, — ще он тільки що сонечко встає! — заговорила мати, побачивши, що хлопець чогось-то дуже рано збирається до школи.

— Та я, мамо, задач не виробив, забув узяти задачник, то поки почнетесь наука, я ще вироблю.

Мати повірила Петрикови і більше не заперечувала йому йти так рано до школи. Вкинула в торбинку кілька млинців, які саме спекла і Петрик прожогом кинувся з хати, боячись, щоб батько у дворі не зупинив його, та не заставив до якої роботи.

Сонечко усе висше й висше підіймалося на безхмарному небі і розсипало навкруги своє золотисте промінне. Подихнув тихенький ранковий вітерець і немов збудив разом і пташок і коників-

стрибунців. Чутно було, як за селом виспівували жайворонки, сюрчали коники, а на хатах клекотіли бузьки. На душі у Петрика було так гарно й весело. Дивився він, як свіжа травиця, укрившись сріблястою росою, виблискувала на сонці.

Підійшовши до школи, Петрик побачив діда-сторожа, що з віником порався коло порога і ввічливо побажав йому доброго дня. Петрик боявся, що дід не пустить його так рано в школу, але старий ласкаво озвався:

— Здоров, здоров, пустуне, чого так рано прийшов? Ще б виспатися добре можна, чи батькови в чім допомогти, а тут тільки пустувати будеш.

— Я, дідусю, буду вчитись — відмовив йому Петрик. — Дома не встиг задач виробити.

— Ну, коли так, то йди вчись, — говорив старий, відмикаючи двері в класу.

Витягши з торбинки задачник, Петрик наморщив чоло і почав вичитувати задачі, та вираховувати їх на зшитку.

Не встиг скінчити всіх задач, як уже почали сходитися школярі і підняли, як звичайно, такий гармідер, що Петрик мусів кинути останню задачу не скінченою.

О девятій годині прийшла учителька.

У середних рядах піднялася рука, й оченята Петрика стурбовано забігали і — то дивилися на учительку, то спускалися до долу.

Учителька помітила підняту руку і запитала:

— Що тобі, Петрику?

Схвильовано, тремтячим голосом, Петрик заговорив:

— Я, Маріє Константиновно, вчора боявся признатися... про діда... се я винен був... замкнув...

На очах у Петрика виступили сльози, голос його затремтів ще більше й обірвався.

Усі школярі здивованими очима поглядали то на Петрика, то на учительку, ждучи, що з сього буде. Петрик кілька разів поглянув на Гриця, але той щось писав на зшитку й навіть голови не підіймав, неначе ся розмова ні трохи не торкалася його.

— Ніколи, Петрику, я не сподівалася, що ти здатний на такий вчинок! — заговорила учителька. — Гаразд, що ти хоч сьогодні признався, бо я все думала на Гриця. Іди-ж, стань у куток за свою провину.

Петрик за увесь час своєї науки ні разу ще не стояв у кутку; йому було соромно перед товаришами і він, вагаючись, усе поглядав на Гриця. Але Гриць удавав із себе невинуватого і так старанно писав щось у зшитку, неначе-б то для нього не було нічого цікавого крім писання.

Петрик став у куток. Тепер він бачив, що його надії не справдилися, що бажаючи виявити винуватця, він дарма зазнав образи. Се боляче вражало його і він заплакав.

В той же час у його голові виринали запитання: Що робити далі, чи так і залишити, чи може тепер сказати всю правду?

Коли скінчилася лекція, учителька сказала Петрикови: »Іди до діда і попроси вибачення за свій злий вчинок, скажи, що ти не будеш уже такий. Та я й сама не знаю, що сталося з тобою; таке було ввічливе гарне хлопця, і ось отакий вчинок. Я-б давніше ніколи не повірила, що ти здатний кого зневажити«.

У Петрика закапали сльози з очей. Він подивився на учительку і намірився щось казати, але потім, мов щось надумавши, опустив голову і вийшов з класу. Він сміло увійшов у сторожку, та побачивши діда, який раптом зупинився, чогось наче засоромився і, нічого не кажучи, злякано дивився на нього.

Старий любив Петрика і завжди говорив з ним ласкаво.

— Мабуть ножа тобі треба, щоб застругати олівець?

Петрик, почувши ласкаве запитання, трохи насмілювався і збиваючись що хвилини та зупиняючись, розказав, що позавчора, напуваючи коний, він чув, як один школяр хвалився товаришови, що він замкнув діда.

— Я думав, що хлопці жартують, — розповідав Петрик, — тай пройшов мовчки. — Ви не гнівайтесь, дідусю, на мене за те, що я не можу сказати, хто се зробив; учительці я сказав, що се я, але то, дідусю, я сказав неправду. Я думав, що Гри..., що йому буде соромно, коли скажу на себе, і він признається. А він соромиться, чи боїться і не признається. Дідусю, голубчику, не кажіть пані учительці про се. Нехай уже буде, що то я замкнув, вороття нема. Та не гнівайтесь на мене, що не назву того винуватця, я не можу. Ви мені вибачите се дідусю? — Петрик ласкавими очима дивився на діда, бо той, почувши від хлопця такі щирі слова, забув свою образу і пестливо гладив його по голівці.

— Вірю тобі, дитино, вірю і не гніваюсь... Ти хороший хлопець, — говорив дід і всунув йому в руку грудочку цукру. В інший час ся грудочка задовольнила-б Петрика, але тепер він був такий збентежений, що навіть забув і подякувати дідові.

Відчинилися двері, — в хатину увійшов Гриць. Петрик аж затремтів від радості. В сю мить він забув уже й про те, що з за нього стояв у кутку, що мав докори від учительки, бо він серцем угадав, що Гриць не дарма прийшов. — Він не помилювався.

— Ви, дідусю, не йміть йому віри, — заговорив Гриць, — з ним щось сталося і він сам на себе наговорює. То я, дідусю, зробив поганий вчинок... Бийте мене, лайте, та тільки вибачте на сей раз! Я тепер і не знаю, як то сталось, що я таке зробив... Я поправлюся, дідусю, я стану ліпший, буду такий, як Петрик...

Але Петрик не дав йому далі говорити, вхопив за руку і підстрибуючи, побіг у класу.

За ними пішов і дід.

Починалася друга лекція і учителька була в клясі. Дід підійшов до неї і почав щось розкавувати, показуючи рукою в той бік, де сиділи Петрик та Гриць. Учителка зупинилася писати і уважно слухала, а коли дід вийшов із кляси, підійшла до Петрика і ласкаво погладивши його по голові, промовила:

— Ти, Петрику, хороший хлопець! А мені вибач, що я тебе не зрозуміла. Ти взяв на себе вину і зворушив зле серце Гриця, — того найгіршого пустуна, що здається ще ніколи нікого не пожалів.

— Ні, Маріє Константиновно, Гриць не злий, — заступився Петрик за свого товариша, — то він боявся, він знає, що ви на нього гніваєтеся, тому й не сказав.

Учителька повернулася до Гриця і ласкаво заговорила:

— Ну, що мені з тобою зробити?

Гриць засоромився, почервонів і у відповідь запитав:

— Мені йти у куток?

Учителька, звернувшись до всіх школярів, спитала:

— Чи йти Грицеві в куток?

Де-хто казав «іти», але були й такі, що гукали «ні!». А між тими, що гукали «ні», найчутніше гукав Петрик. Голос Петрика почув і Гриць, що усе ще стояв за лавкою, нахиливши голову, з очима повними сліз. Він обернувся до Петрика, поглянув вдячними очима на нього й на товаришів, а коли побачив їх веселі обличчя і сам усміхнувся такою радісною усмішкою, що здається, ще ніколи не заявлялася на його личку. В той час не було вже злого Гриця, а був Гриць добрий, що бажав усім добра, бажав усіх любити своїм дитячим чистим серцем.

Учителька помітила се, і вперше пестливо погладила Гриця по головці.

Ю. В-ка.

Школяр-пустій.

Я в школі завжди добре вчився,
Та вигнали мене ні за що;
Кажуть, що зі школярами бився,
І що я страшний ледащо.

А я бідненький сіромаха
Не винен ні в ділі, ні в слові,
Побив лишень одного Стаха,
І руку лиш зломив Юркови.

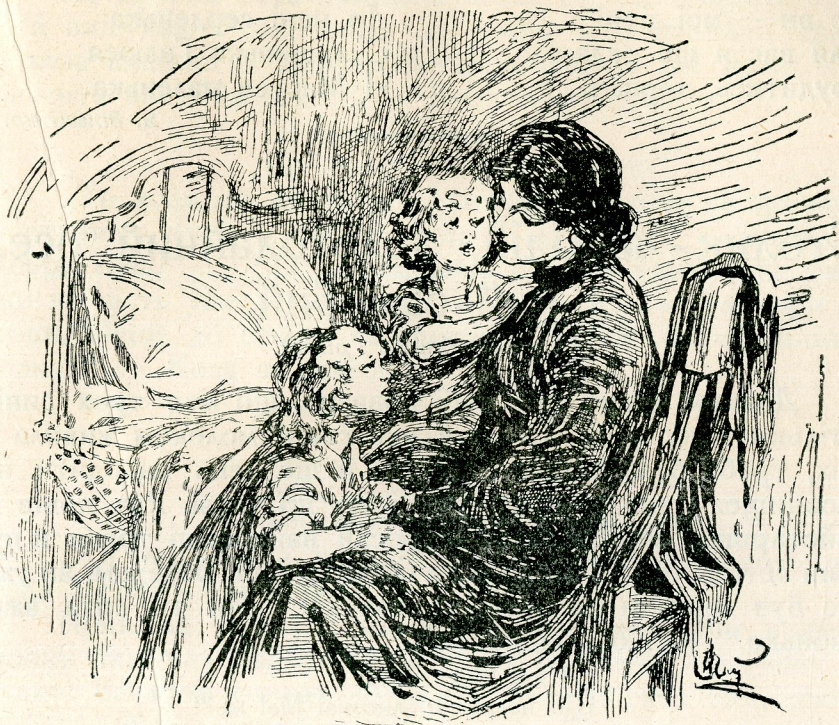
Тай ще якось раз у клясі
Вікно розбив я камінцем,
Як лазив невтомно по дащі
За проклятушим горобцем.

Раз кинув здохлого kota
У бочку із водою —
Зі злости на сторожа Петра,
Що кепкував надомною.

І за такі то дурниці,
Зі школи вже мене прогнали,
Тепер пасу вівці й телиці,
І жалуюсь, щоб всі се знали!

Дмитро Тягнигоре.

Мамині потіхи.

Питає в мамусі
Маруся маленька:
„Миленька мамусю,
Чого ти сумненька?“

„Сім літ саме нині,
Як батько ваш рідний
Вмер на Україні, —
На тиф помер бідний!“

І просить в мамусі
Галюся старшенька:
„Скажи нам, мамусю,
Чого ти сумненька?“

„Помер там ваш тато,
Померло багато...
Неначе косою
Косив тиф завзято.“

І каже мамуся:
„Ой, любії діти,
Узяв мене смуток
Сьогодні у сіти!“

„Повяли народу
Найкрасшії цвіти...
Ой, тому сьогодні
Сумненька я, діти!“

„Одна лиш потіха:
Се ви — мої діти!
Для вас я ще рада
Трудитись, терпіти...”

І туляться любо
До нені серденька:
Старшенька Галюся
Й Маруся маленька.

Я. Вільшенко.

Столик - чародій, золотодайний осел і кий-самобий.

(З казок братів Грімів).

Давним давно жив собі кравець, що мав трох синів і тільки одну козу. Ту козу, яка своїм молоком живила їх усіх, треба було добре годувати й що день виводити на пасовище. Сини водили туди козу по черзі. Раз повів її найстарший на сіножать, де росли найкрасші трави й пустив її там, щоби паслася та скакала собі. Вечером, як уже час був вертати до дому, спитав він: „Чи ти сита вже, кізонько?“ — Коза відповіла:

„Я вже сита така,
Що не зїм ні листка! Me! me!“

„То ходи до дому!“ — сказав юнак, ухопив за посто-ронок, повів її в стайню й прив'язав там. „Ну“, — спитав старий кравець — „напаслася добре коза?“ — „О“, — відповів син — „вона сита така, що не зїсть уже й листка“. — Та батько хотів сам переконатися, чи так є, пішов до стайні, погладив любе звіря та спитав: „Чи ти їла, чи ти пила, кізко?“ — Коза відповіла:

„Ні їла я, ні пила!
Бігла через місточок,
Хопила кленовий листочок;
Бігла через гребельку,
Хопила водиці крапельку! Me! me!“

— Що я чую! — закликав кравець, побіг до хати та скричав на сина: „Ти брехуне, ти кажеш, що коза напаслася, а вона голодна!“ — І в гніві хопив локоть зі стіни тай прогнав сина.

На другий день прийшла черга на середущого сина. Сей вишукав у саді місце, де росли найсмачніші трави й коза випасла їх зовсім. Вечером спитав він кози: „Чи ти сита вже, кізонько?“ — Коза відповіла:

„Я вже сита така,
Що не зїм ні листка! Me! me!“

„То ходи до дому!“ — І пігнав її до дому та привязав у стайні. „Ну, — спитав старий кравець — напаслася добре коза?“ — „О, — відповів син — вона сита така, що не зїсть уже ні листка!“ — Та кравець не няв віри синові, пішов до стайні та спитав: „Чи ти їла, чи ти пила, кізко?“ — Коза відповіла:

„Не їла я, ні пила! —
Бігла через місточок,
Хопила кленовий листочок;
Бігла через гребельку,
Хопила води крапельку! Me! me!“

„Ти несовісний ледащо!“ — закликав кравець і прогнав ліктем сина з хати.

Прийшла черга на наймолодшого сина. Він у березнику вишукав найбуїнішу траву й пустив там козу на пашу. Вечером спитав він козу: „Чи ти сита вже, кізонько?“ — Коза відповіла:

„Я вже сита така,
Що не зїм ні листка! Me! me!“

„То ходи до дому!“ — сказав хлопець, завів її в стайню й привязав там. „Ну, — спитав кравець — напаслася добре коза?“ — „О, — відповів син — вона сита така, що не зїсть уже ні листка!“ — Кравець не йняв віри й пішов у стайню та спитав: „Чи ти, кізко, пила, чи ти їла?“ — Злобна коза відповіла:

„Ні їла я, ні пила!
Бігла через місточок,
Хопила кленовий листочок;
Бігла через гребельку,
Хопила водиці крапельку! Me, me!“

„О, ти брехуне над брехунами, несовісний і без почуття обов'язку як один, так і другий! Не будете мене вже в дурні пошивати!“ — Тай прогнав ліктем і третього сина.

Тепер остав старий кравець сам із козою. На другий день пішов він до стайні, погладив козу й сказав: „Ходи, моя кізонько, я сам поведу тебе на пашу“. Узяв за постронок і повів її у густі кущі. Там паслася коза до вечера. Вечером спитав кравець: „Чи ти сита вже, кізонько?“ —

Вона відповіла:

„Я вже сита така,

Що не зїм ні листка! Me! me!“

„То ходи до дому!“ — сказав кравець і повів її до стайні. За хвилию вернув знов і каже до кози: „Ну, тепер ти певно напаслася вже: наїлася й напилася до сита!“ —

А коза:

„Ні їла я, ні пила!

Бігла через місточок,

Хопила кленовий листочок;

Бігла через гребельку,

Хопила водиці крапельку! Me! me!“

Кравець остовпів на таку відповідь. Тепер пізнав, що ні за що прогнав синів. „Пострівай, — закликав він — ти невдячне сотворіннє, прогнати тебе, се ще за мало. Я тебе так назначу, що сором тобі буде показатися між чесними кравцями!“ — І приніс ножа та облупив козі пів бока, а потім хопив друк та так збив козу, що вона як скажена побігла в світ за очі.

Дуже сумував кравець, коли так сам саміський лишився в своїй хаті. Він радніський мати знов своїх синів біля себе, та ніхто не знав, куди вони пішли. Найстарший пішов до столяра на науку. Учився він там пильно та запопадно й коли прийшов час, що треба йому було йти на мандрівку, подарував йому майстер столик. Він на вигляд не був нічим надзвичайним, зроблений із простого дерева. Та мав він гарну прикмету. Коли його поставиш та скажеш: „Столику, накрійся!“ то добрий столик зараз застелився чистенькою скатертю й стояла на ньому тарілка і ніж та вилки біля нього і полумисок з печеним і смаженим і скляниця червоного вина — що аж душа раділа! Молодий столярчук подумав: „Сього вистане тобі на все життя! І задоволений та веселий пустився в світ. Не журився,

чи попаде де на коршму, чи гостинницю, чи де найде харч, чи ні! Захотілося йому їсти, то де небудь чи в лісі, чи на леваді, чи серед поля клав свій столик і говорив: „Столику, накрійся!“ І стояло на столику все, чого його душа бажала.

В кінці прийшло йому на думку, що треба вернути до батька. Батько певно вже забув про гнів, а з „Накрійся-столиком“ певно прийме його радо. І приключилося, що він у дорозі до дому, вечером зайшов до гостинниці, в якій було повнісінько гостей. Вони відповіли приязно на його привіт і попрохали присістися до них та зїсти з ними, бо в гостинниці ледви чи що дістане. „Ні, відповів столярчук — не хочу я вам зїдати сеї трохи вашої страви, краще будьте ви моїми гістьми“. — Вони розсміялися, бо думали, що він жартує собі з них. Та він поклав свій столик серед кімнати і закликав: „Столику, накрійся!“ В млі ока появились на ньому страви, такі добрі, що в гостинниці певно не дістав би їх, а запах із них аж крутив в носі.

„Живіться, добрі люди!“ — просив столярчук. Гости не далися двічі просити. Присілися до столика й їли. А що їх найбільше чудувало то се, що як випорожнили миски, то вони зараз зникали, а на їх місце появлялися повні. Господар стояв у куті й приглядався всьому. Він не знав, що на се все казати, та подумав собі: „Такий кухар придавбися мені!“

— Столярчук і його товариство веселилося аж до пізної ночі. В кінці поклялися спати, пішов спати й наш столярчук, а столик поклав під стіну. Та господареві не давали думки спокою. Пригадав собі, що в нього в коморі є такісінький столик із вигляду. Він нишком приніс його й підміняв за столярчуків столик. Рано столярчук розплатився за нічліг, узяв свій столик і пішов. На полудне прийшов до батьківської хати. Батько прийняв його з великою радістю. „Ну, любий сину, чого ти навчився?“ — спитав батько. — „Батьку, я столяр!“ — „Гарне ремесло“, — похвалив батько — та що приніс ти зі своєї мандрівки.

— „Найкрасше, батьку, що я приніс, се отсей столик!“ — Старий оглянув столик із усіх боків і каже: „Нічого нема в ньому мистецького, се найзвичайніший старий столик!“ — Та се столик „Накрійся!“ — відповів син. — Коли я його поставлю й скажу йому: „Столику накрійся“, то зараз з'являться на ньому найсмачніші страви й вино таке, що аж душа радується. Запросіть усіх свояків і приятелів, нехай наїдяться й нап'ються з нами до сходу.

— Батько так зробив. Коли вже всі зібралися, поставив він столик насеред хати й сказав: „Столику, накрійся!“ — Та столик ні чичирк, стояв як усякий столик, що не розуміє мови. Замітив бідняга хлопець, що йому підміняли столик і засоромився, що вернув до дому брехуном. Свояки висміяли його й вернули до себе, не пивши й не ївши. Батько знов узявся за кравецтво, а син пішов на роботу до майстра.

Другий син зайшов був до млинаря. Коли відбув свої роки, сказав млинар: „Тому, що ти так гарно поводився, я дарую тобі осла незвичайної породи: він не тягне воза й не двигает міхів“. — „До чогож він придатний?“ — спитав юнак. — „Він викидає з себе золото“ — відповів млинар. — Коли поставиш його на простирано й скажеш тричі: „Сип, осле, сип!“ — то він викидає золото з переду й із заду“. — „Се гарна річ!“ — сказав юнак і подякував майстрови тай пішов у світ. Коли потребував золота, то треба йому було тільки сказати: „Сип, осле, сип!“ — уже з осла сипався дощ золотих грошей. Треба було ще хіба позбирати їх із землі — стільки всього. Де прийшов, купував тільки найдорожші товари. Не жалувал грошей, бо ж мав їх завжди повніську калитку. Потинявся так по світі якийсь час, а так і подумав: „Треба заглянути до батька. Коли прийду з золотодайним ослем, забуде він свій гнів і прийме мене“.

— І склалося, що він зайшов до коршми, де його братови підміняли столик. Коршмар хотів сам завести осла до стайні та прив'язати його там, та юнак сказав: „Не трудіться, я сам заведу його й прив'язу, бо мушу знати, де він стоїть“. — Коршмаря здивувало се. Він подумав

собі: „Хто сам мусить ходити коло осла, не багато дасть мені заробити!“ — Та коли гість добув із калитки дві золотівки й замовив собі що найкрасші страви, коршмар зробив великі очі з дива й дав йому, що міг найкрасшого. По обіді спитав юнак, кілько він іще винен. Коршмар подумав собі: „В такого богача можна взяти й подвійно“ і додав: „Ще належиться п'ять дукатів“. — Юнак сягнув у калитку та там не було вже нічого гроший. Він сказав: „Заждіть хвилину, я піду й принесу вам гроші“. — Та забрав із собою скатерть. Коршмаря зацікавило се все. Він крадьки пішов за ним і заглядав крізь щілину до стайні. Юнак постелив під осла скатерть і закликав: „Сип, осле, сип!“ — І на млі ока посипалися на скатерть дукати. „Ах, се дукати!“ — закликав коршмар. — „Така калитка добра річ!“

— Гість заплатив, кілько жадав коршмар і поклався спати. А коршмар зайшов у ночі до стайні, вивів золотодайного осла, а на його місце поставив іншого, подібнісінького.

На другий день раненько пустився юнак у дальшу дорогу, певний, що веде свого осла. На полудне прийшов до батька. Батько втішився, коли побачив його й радо прийняв його до себе. „Чим ти тепер, сину?“ — спитав старий. — „Я мельник, батечку!“ — відповів син. — „А щож придбав ти на своїй мандрівці?“ — „Нічого, тільки, осла!“ — „Ослів тут доволі, красше, щоб ти був привів добру козу!“

— „Та се, батьку, не звичайний собі осел, се осел золотодайний. Коли скажу: „Сип, осле, сип!“ то він насипле вам повну скатерть золотих монет! Скажіть тільки закликати всіх свояків, я всіх їх пороблю богачами!“ — „Се булоб гарно, тоді не потребував би я мучитися над голкою“.

І зараз скликав усіх свояків. Коли вже всі зійшлися, попросив їх мельник сідати, простелив серед хати скатерть і привів осла в кімнату. „Тепер уважайте!“ — сказав він і закликав: „Сип, осле, сип!“ — Та нічо не посипалося

й показалося, що осел не знав штуки робити гроші. Бідняга млинар скривився, бо пізнав, що його обманули й прохав у свояків вибачення. І свояки відійшли такі убогі, як прийшли. І знов мусів батько взяти за голку, а син найнятися в мельника.

Наймолодший пішов на науку до токаря. Що се вже мистецьке ремесло, то він мусів довше вчитися. Брати описали йому в листі, як їм не повелось, та як їх коршмар обікрав підступом. Коли вже токар покінчив науку й теж гарно вівся, сказав йому майстер: „Ось маєш мішок! Як тільки закричеш: „Кию-самобою, з мішка!“ ніхто тобі нічого лихого не вдіє! Та бережи свого дарунку краще, як твої брати!“

Токар прирік се майстрови, пустився до дому й заночував у тій самій коршмі, де так підступно обманули його братів. Він дав свій мішок коршмареві до переховку й остеріг його, щоб не казав: „Кию-самобию, з мішка“ й поклався спати. А коршмар тільки дістав у руки мішок, забажав випробувати його чародійну силу й сказав: „Кию, з мішка!“ Як не вискочить кий із мішка, як не пічне перішити коршмаря, куди попало: по голові, по спині, по руках, по ногах. Коршмар у крик і нуж кликати на поміч токаря. А токар: „Віддай — каже — чародійний столик і золотодайного осла моїх братів, тоді спиню кий!“ — Що мав діяти коршмар, віддав. Токар випробував і столик і осла й пізнав, що вони правдиві і аж тоді приказав „Кию-самобию, в мішок!“ і пішов зі столиком, з ослом та з торбиною до дому.

Прийшов до батька. Батько зрадів: „А чогож ти, сину, навчився?“ — „Я токар!“ — відповів син. — „Мистецьке ремесло“, — похвалив батько та спитав: „А щож приніс ти з мандрівки?“ — „Нічого, тільки кий у мішку!“ — відповів син. — „Що?“ — закликав батько — „Кий? Кий міг ти собі нарізати в нашому лісі до схочу!“ — „Але не таких!“ — відповів син. — „Бачите, батьку, сей кий дає добру научку кожному, хто хоче мені заподіяти яке лихо. Ним я відобрав у злодюги коршмаря чародійний столик

і золотодайного осла братів. Тепер покличте, тату, їх обох тай усіх свояків, а я і нагодую їх і богачами пороблю“.

Прийшли брати, посходилися свояки. А токар каже до млинаря: „Ну, обдаруй усіх золотими дукатами!“ — Млинар простелив скатерть, привів осла й сказав: „Сип, осле, сип!“ — Як не посиплються золоті гроші! Кілько хто хотів, стільки набрав. Потім столяр приніс свій столик і сказав: „Столику, накрийся!“ — І появилися на столику найсмачніші страви й напитки. Всі їли й пили цілісіньку ніч.

А потім старий кравець сховав голку, нитки, локоть і залізко до прасовання в шафу тай жив щасливо зі своїми трома синами. А все завдячували вони киеви-самобієви! Тож був він у них у великому пошанівку.

Два приятелі.

Івась пішов до діда в пасіку. Пасіка стояла в лісі. Коли Івась вертав, дідо підпровадив його аж під село. По дорозі розказував дідо внукови, як ту колись давно було.

— От бачиш сей молоденький ліс. Такий був і наш ліс. Коли я ще маленьким по ньому бігав. А он там, де зачиняється поле, там дрімучий ліс шумів. Вирубали його, пні повикорчували, новину заорали. Де тепер копи стоять, там ми колись гриби збирали.

— А молоденький ліс скоро виросте? — спитав Івась. Дід відповів: — На твоїм віку виросте, а я вже сего не дожию. Незадовго наш ліс вирубають, а мені умирати треба. Разом росли, разом і скінчимо.

— І я буду такий старий, як ви? — спитав Івась.

— Будеш! — говорить дід.

— І борода сива у мене буде?

— І лисий буду?

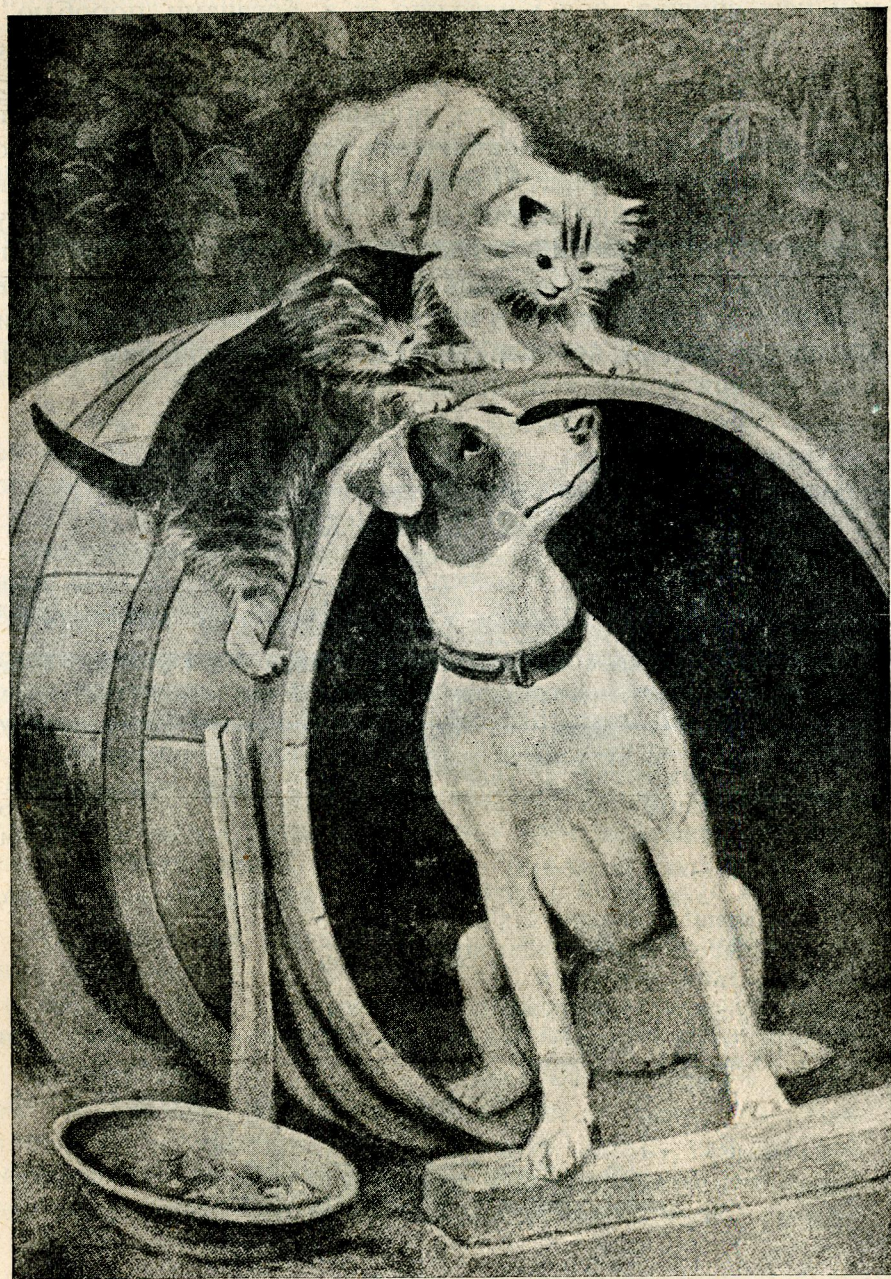
— Будеш також лисий!

Усміхнувся Івась і каже: Шкода, що ви не доживете до сего часу, а то ми оба стариками жилиб.

З московської мови перевів: *Олекса Турко.*

Збиточники.

До ілюстрації на стор. 200.

Гей, наївся Неро
Тай ляг собі в бочку,
Любо спочивати
Там у холодочку.

Ось оба на бочку
Вискочили жваво
Та дрочаться з Нером,
Сміються лукаво.

Та Бурця і Мурця
Наднесла недоля,
Все тим котенят
В голові сваволя!

А Неро лиш грізно
Липає очима,
Та враз і здвигає
На все те плечима:

„Дурні котенята
Не мають роботи,
Тому безнастанно
В голові їм псоти“!

Я. В.

Грація Аделя Пірс.

Старий Тітонос — пільний сверщок.

Коли вечером ідете левадою, або сільською дорогою, чуєте нараз пронизливий голос, здається таки біля самих ніг. А хтось, що з вами разом вийшов на прогулку, скаже: — „Як скоро пройшло літо. Ось уже осінь, бо голос пільного сверщка каже нам, що зима недалеко“.

А коли хтось із старших вийшов з вами на прогулку, а знав би се оповідання, то оповів би вам його.

Пільний сверщок має таксамо своє ім'я, як і ви. Йому на ім'я Тітонос. А отсе — є оповідання, яке оповідали дітям дві тисячі літ тому назад в старинній Геляді. В тих часах, у тій країні, люди вірили, що всьому якийсь дух надавав життя і краси.

Аврора була в Греції богинею поранку, і то дуже гарною, як на богиню. Ночі її минали на покріплюючих снах у тінистій кімнаті. А як лише стало свитати, вона

пробуджувалася. Коли відчинилися білі перлові ворота-хмари поранку, виходила вона в багряних шатах, а молодість і здоров'є палили від неї. Стежка, якою вона ступала на землю, встелена була пуплішками рож, пил був золотий, а камінці подобали на ясні сафіри. Тому любили Аврору і боги і люди, коли з осміхом сходила на землю.

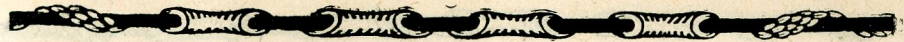
На стежині, котрою ступала Аврора серед піль, грався молодець, звичайний смертельник. На ім'я сьому молодцеві було Тітонос. Був він сином короля. Всенький день він дармував, або веселився в теремах свого батька, або по доколишних полях. Був занадто щасливий, щоби журитися сонцем, чи негодою. Аж одного поранку, коли вийшов гратися раньше, як звичайно, побачив Аврору.

Була така гарна, якої ще ніколи не бачив. Вийшла саме зі своєї кімнати на сході, в багряних шатах; з її волосся спадали перлини роси. Всі пташки й цвітки пробудилися й витали її. Але сього ранку бачила вона лише Тітоноса й усміхалася до нього. Не запримітила, що він звичайний смертний молодець.

Від сеї хвилини Тітонос не думав уже про забави в полі. Занедбував своїх давніших товаришів забави — хлопців і дівчат, що веселилися з ним у теремах його батька. Від ранку до ранку, вижидав лише як відчиняться ранішні ворота із хмарин, щоби могла вийти Аврора й усміхнутися до нього.

Щодня ждав він біля воріт на свою нову товаришку. І обоє були дуже щасливі. Але як сиділи на росистому березі й розмовляли, смуток часом опановував їх. Видно було лише одну хмаринку, але вона разураз пересувалася по літньому небі. Було воно так: Аврора була богинею, що живе вічно, все молода й гарна. Але Тітонос, хоч син короля, був лише людиною, і мусів старітися й вмерти.

Коли вони так кілька днів сумно розмовляли, богиня роздумувала, як то привернути назад їх щастє. Надягнула свої багряні шати й пішла спішно до великої палати в небесах. Там звичайно збиралися боги. Перейшла довгими золотими сіними палати до середньої кімнати. Тут

на золотому престолі сидів Зевес (батько богів і людей). Виглядав дуже поважно, в руці держав лискавки. При його боці сидів орел.

Сидів Зевес посеред богів, нахмарений, наче сердитий. Але, як побачив богиню поранку, з таким ясным і усміхненим лицем, і собі усміхнувся і дав їй знак, щоби підійшла ближше.

Аврора набрала відваги. Підійшла до престолу й розповіла, за чим прийшла. Просила, щоби Тітоносови було дане життя, так як їй, безконечне. Зевес пристав на се бажаннє.

Тож обоє звінчалися і жили в теремах богині світанку на сході. Жили дуже щасливо багато днів. Та на горі, позабули вони одно. Аврора не просила, щоби Тітонос міг остати на все молодим і гарним, як вона.

Тому по багатьох літах — які були для богині лише днями — Тітонос почав старітися. Волося його порідшало й побіліло, спина зігнулася, а руки й ноги дріжали. Голос його звучав проймаючо і скрипливо.

Тому Аврора сумувала. Вона сама була така молода й сильна, що нудьгувала при боці сього слабосивого старця, який все держався її й пищав своїм дивним, проймаючим голосом. Нарешті замкнула вона його в малій, темній кімнатці в палаті. Але навіть тоді доходив до Аврори його голос. І він приходив їй на думку, коли найбільше бажала призабути його. Яка недобра була вона, що старалася так немилосердно позабути його. Але тому, що випросила вічне життя для сього смертного чоловіка, то знала, що він буде для нї все більше неприємний. Та пожалувала сього смертника і пійшла ще раз до богів просити помочі. Що-ж? Ніщо не далось вдіяти!

День за днем голос Тітоноса ставав усе більше пронизливий, покручені руки і ноги все більше дріжали. Вкінці таки Аврора не могла більше держати Тітоноса в своїй палаті. Відпровадила його назад на землю. А що їй було так жаль Тітоноса, то перемінила його в пільного сверщка.

А коли ви почуєте вечерами проймаючий голос сих малих вечірних сотворінь, як цвірінькають у полі, погадайте, що се може старенький Тітонос є поміж ними, й вижидає світла поранку.

Памятайте отже про сумну долю Тітоноса і тому не сповняйте ніколи вашим приятелям необдуманих і самолюбних бажань.

З англійського переклав *М. Лотоцький*.

Л. Н. Толстой.

Про зерно, велике як куряче яйце.

В одному ярі знайшли діти дивну річ. Вона була велика як куряче яйце, мала рису по середині і виглядала як зеренце. Подорожний, що надійшов дорогою, побачив дітий, що гралися сею річею, відкупив її за три копійки, заніс до міста і продав цареві як рідкість.

Цар скликав своїх мудрців і приказав їм ствердити, що то є: Яйце чи зерно? Довго думали мудрці, одначе не могли дати рішучої відповіді. Річ ся лежала на вікні. Тимчасом прилетіла курка, дзьобнула її, зробила дірку і тепер тільки побачили всі, що се дійсно було зерно. Мудрці пішли тоді до царя і сказали: «Се житне зеренце.»

Здивувався цар. Він приказав мудрцям ствердити, де і коли росло таке зерно. Довго нипали мудрці по книжках, але немогли нічого ствердити. Вони пішли до царя і сказали: «Ми не можемо дати тобі рішучої відповіді. В наших книгах не можна вчитати нічого про се. Треба поспитати селян, чи може деякий старий чоловік не чув, коли й де сіяли таке зерно.»

Тоді розказав цар привести до себе зовсім старого чоловіка. Знайшли такого і привели до царя. Старець був зовсім зелений на на обличчю. Не мав зовсім зубів і волікся з трудом на двох палицях. Цар показав йому зерно, але старець ледви трохи бачив. Трохи побачив він зерно очима, трохи облапував його пальцями. Тоді цар поспитав його: «Чи не знаєш, дідуню, коли таке зерно могло рости? Чи сіяв ти таке зерно на своєму полі, або може коли в своїм життю купував ти коли таке зерно?»

Старенький був глухий, з тяжкою бідою вислухав, що цар говорив, з лихом-бідою зрозумів се. І він дав таку відповідь: «Ні, не сіяв я такого зерна і не жав на своєму полі. Як що купували ми збіже, зерно було також зовсім мале. Але ви поспитайте мого батька, може він чув, де росло таке зерно.»

Цар післав по старцевого батька та приказав привести його до себе. Його знайшли також і привели перед царя.

Се був престарий чоловік, який ішов о одній палиці. Цар показав йому зерно. Старець мав іще добрі очі і добре оглянув зерно.

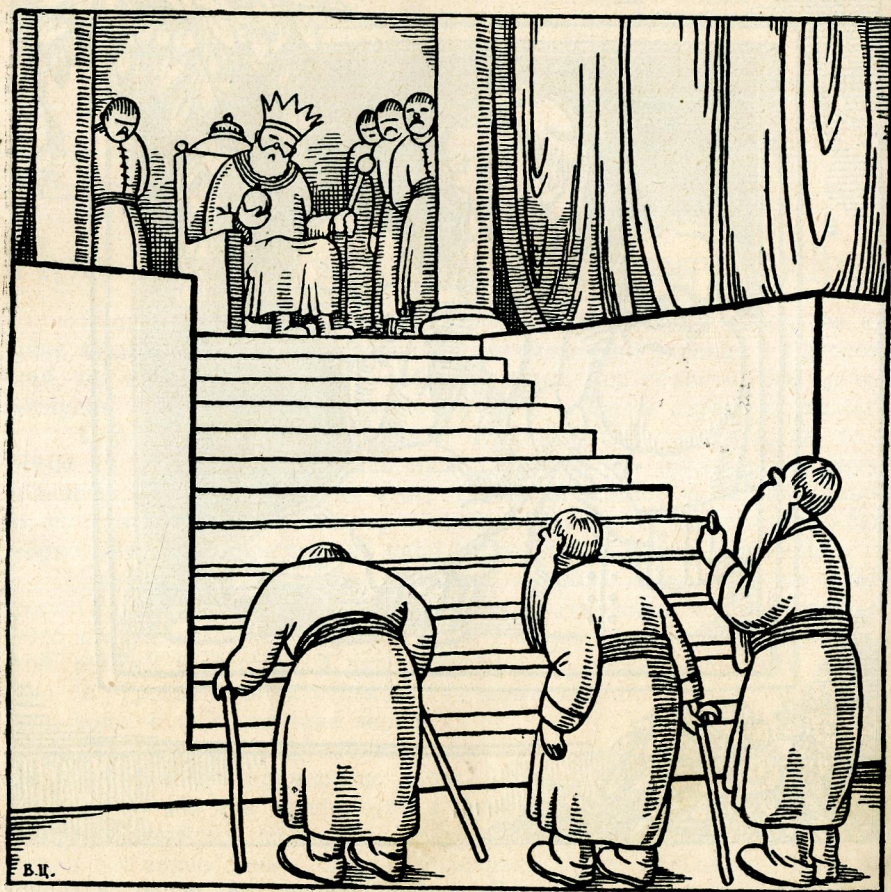

Тоді цар спитав його: »Чи знаєш старче, де росло се зерно? Чи ти сам сів його на своєму полі, або може купував коли в своєму життю?

Старець трохи не дочував, одначе зрозумів питанне красще, як його син. »Ні« — сказав він, — »на мойй ріли не сів я такого зерна, ані не збирав. Не купував я також нічого, бо в моїх часах ніхто не знав ще про гроші. Кожний живився власним збіжем, а коли хтось терпів від нужди, ділилися з ним інші. Не знаю де виросло се зерно.

Вправді наше зерно було більше і видатніше, як теперішнє, але такого я нігде не бачив. Від мого батька чув я, що за його часів зерно було ще більше і видатніше, як за наших часів. Спитайте ще його.»

Тоді післав цар за дідунем. І найшли його і привели перед царя. Старець прийшов без палиць, його крок був легкий, його очі ясні;

він чув добре і говорив виразно. Цар показав йому зерно. Дідуньо оглянув його і покрутив у руках.

»Давно не бачив я нашого старого зерна,« -- сказав він. Укусив трохи його і покоштував.

»Воно дійсно!« — сказав він.

»Отже скажи мені, дідуню, де й коли росло таке зерно? Чи сіяв ти таке збіжжя на своїй рілі, або може купував де у людей?« —

А старець відповів: »За моїх часів росло таке зерно всюди. З такого зерна жив я ціле життя і людей годував. Таке зерно сів я, збирав і молотив.«

Цар спитав: Скажи мені, дідуню, чи купував ти таке зерно, чи сам сів?

Старець засміявся. »За моїх часів,« — сказав він, — ніхто не подумав навіть про такий гріх: — збіже купувати і продавати. Про гріш також тоді не знали; кождий мав збіжа досить.«

А цар питав далі: »Скажи мені, дідуню, де сів ти таке зерно і де мав своє поле?« Старець відповів: »Моє поле було на божій землі, де виорав я, там було моє поле. Земля була вільна. Про власне поле тоді ніхто нічого не знав. Тоді можна було почислити лише працю за свою власну.«

»Тепер дай мені ще відповідь на два питання«, — сказав цар.

— Перше: Чому давніше було таке велике зерно і чому тепер таке не росте? І чому твій внук ішов о двох кулях, син лише о одній, а ти сам ідеш зовсім легким кроком? Твої очі ясні, зуби сильні, твоя мова звучить приємно і виразно. Як можливі ці дві річі?

А старець відповів: »Се пішло з того, що люди заперестали жити зі своєї власної праці, та спускаються звичайно на чужу. В давних часах так не жили. В давних часах жили після божого закону: кождий тримав се, що мав, а не пожадав того, що мав другий.«

З російського переклала *Яр. Мандюкова.*

Пес і дятель.

(Байка).

Жив собі раз дід із бабою. Мали вони вірного пса. Коли пес постарівся, не схотіли вони його більше годувати та й вигнали за село в поле. Ходив, ходив бідний псище по поли, а далі сів під кущем тай завив-заскавулив голосно й дуже жалібно.

Летить мимо дятлик тай питає: »Чого ти так плачеш-скавулиш?«

— Як же мені не плакати, дятлику? Доки я був молодий, служив вірно дідови й бабі, а тепер коли постарівся, вони мене вигнали. Не знаю, де віку маю доживати.

— Ходи зі мною, пильнуватимеш моїх діток, говорить дятлик, а я буду зате годувати тебе.

Згодився пес, побіг за дятликом до його гнізда, що було в лісі в дуплі старого дуба.

— Сідай коло дуба — говорить дятлик — та нікого не пускай, а я полечу шукати поживи. Сів пес коло дуба й чекає. Незабаром повернувся дятлик й каже:

— Ходім у село, там весілле відправляють, буде чим поживитися.

Дятель прилетів до хати де було весілле, тай почав по столах бігати, а гості давай кидати на нього, хто що вхопить. Так все побили тай під стіл покидали, таку вчинили метушню! В часі тої суматохи пес заліз під стіл непомітно наївся, скільки схотів і пішов собі геть.

— Ну що, наївся? — питає його дятлик.

— Наївся, тільки хочу тепер пити, — каже пес.

— Ходи он у ту хату, там дядько вино цідить з бочки.

Влетів дятлик у вікно, сів на бочку тай став довбати у саме дно. Дядько хотів кинути на нього лійкою, та не влучив, десь лійка покотилася. Дядько й тут і там лійки шукає — не може знайти! А тимчасом вино з бочки ллється та ллється на землю. Пес прибіг до хати, напився до сходу та й подався назад. Коли зійшовся з дятликом, каже йому:

— Я тепер ситий і п'яний, хочу ще повеселитися і посміятися!

— Добре, відповідає дятель. Ось побачили вони, що парубки жито молотять. Дятель сів одному парубкови на плече та став дзьобати його в потилицю; а другий парубчак побачивши се, хотів ударити птаха ціпом, та замість птаха, як не влучить другого парубка по голові! І почалася між ними бійка... А пес так по землі й качається від сміху!

Після того дятель з собакою здибали в поли лиса. Дятель почав приваблювати лиса: трохи підлетить до гори тай знов сідає на землю. Лис став ганятися за ним по полю, а собака підкравсь ззаду до лиса, вхопив за шию й почав гризти. На той час їхав дядько до міста, віз горщики продавати. Коли побачив, що собака давить лиса, прибіг з кілком, вдарив з усяєї сили тай забив обох: лиса й собаку. Розлютився дятель, сів коневі на голову й видзьобав йому очі. Хотів дядько забити дятеля, вдарив кілком — дятель полетів, а дядько свого коня по голові. Так і кінь впав мертвий. А дятель перелетів на віз, почав бігати по горщиках тай бити по них крилами. Дядько за ним, бе кілком по возі, тай всі горщики перебив. Потім пішов дядько до дому без нічого, а дятель полетів в ліс.

В. С.

Діточкам.

Вставляйте любі діточки,
Беріть свої ви книжечки,
Тай до школи враз спішіть —

Бо час швидко так біжить,
А хто замолоду дармує,
Той на старість все бідує!

Дмитро Тягнигоре.

Малий редактор.

Я — редактор є малий,
Кричу й скачу день цілий!
А як дома нема тата,
Мене повна уся хата.
От, тоді я молодець,
Беру в руки олівець —
(Олівців я все amator)
Неначе той прокуратор...
Олівцем воюю скрізь
На поперек і на скісь,
Що побачу, зараз мажу —
Тут розідру, там розвяжу.

І часописи й книжки
На дрібонькі дру шматки;
Що години, що хвилини
Редагую „Світ Дитини“ —
На столі і на стіні
І на кріслі й на землі —
(Тільки, як нема татуса,
Як є татко, то боюся!)
Так ось в „Світику“, я вам
Представляю себе сам:
Я мамусин є коханчик —
Називаюся — Богданчик.

Я. В.

Про жучка-світлячка.

(Легенда).

Одного дня Ісус Христос затримався довго в раю в різних справах і мусів пізно в ніч вертати до дому, до неба. Дорога була дуже тяжка. У раю немає ні шляхів, ні стежок, а цілий простір заріс буйними кущами, високою травою та великими деревами, з густим переплутаним гіллям. А до того стало ще так темно, що власної руки не видно було.

По дорозі спіткав Ісуса лев.

— Проведи мене до неба, — сказав йому Христос.

Але лев одповів:

— До неба далеко, а у мене в печері малі левенята зісталися самі. Боюся, щоби з ними не сталась без мене якась біда!

— Маєш рацію. Сиди дома та пильнуй дітий, — сказав Ісус і пішов далі сам лісом темної ночі.

Незабаром з гущавини вийшла на зустріч медведиця.

— Вкажи мені близшу дорогу до неба, — попросив її Христос.

— Не можу, паночку, не можу, — одповіла медведжа мати. — Маю малих медведиків, і коли я ходила над вечір по їжу, одно мені загубилося. Скоро вже північ, а воно ще не повернуло. Мушу одшукати його.

Христос мовчки притакнув головою, і сумний пішов далі лісовою дорогою. Чим далі, тим гірше було йому йти. І зітнувши, він промовив сам до себе:

— Невжеж у лісі немає нікого, хтоб дорогу вказав мені?

Тиша була навкруги. Христос прислухався — ніякого відгуку. Коли нараз із трави озвався слабкий голосочок:

— Я проведу тебе, Пане!

Се був маленький жучок, що примостився на стеблині підночувати.

Христос подивився на нього здивовано:

— Ти, такий маленький, будеш мені вказувати шлях?

Але жучок одповів не словом, а ділом. Він знявся з стеблини і почав літати між кущами та деревами, оглядаючи дорогу та вказуючи Господу, кудю красше йти.

Скоро і без пригод дісталися до неба обидва подорожні. На зустріч їм, з ключами од воріт, вийшов святий Петро, промовляючи:

— А ми вже за тебе непокоїлись, Пане!

Христос вказав йому на жучка:

— Се він мене довів.

— Дай йому якусь нагороду Пане, такому малому та відважному.

Христос звернувся до жучка та промовив.

— Тепер ти будеш не простий жук, а жучок-світлячок; світло твоє горітиме в ночі, вказуючи дорогу усім людям та усім тваринам.

Так повстали жучки, що світять маленьким вогником у ночі.

За чеським переказом подала: *М. Славінська.*

Вінок Христа.

Христос, як був малий, то мав

Собі гарнесенький садок;

Троянди в ньому він плекав,

Щоб потім сплести з них вінок.

Колиж троянди зацвіли

Й садочок в повній був красі,

Жидівські діти злі прийшли

Й троянди позривали всі.

— Нема троянд, з котрих вінок

Сплести собі ти так бажав!

Багацько є ще колючок!

То для мене, — Христос сказав.

Із колючок вони сплели

Вінок колючий для Нього;

Замість троянд, — краплі крови

Оздобили чоло Його.

(З російського переклав *В. С.*)

Метелик.

Бідний нічний сірий метелик сидів в темному вохкому льоху, за бочкою з капустою. Сидів сумно, стуливши свої темні крильця.

Так смутно йому було, дарма, що не був він там самотним, — мав таки сусіда. Сусід той — був лилик. Та з того сусідства не велика була користь для метелика. Лилик був не говіркий, по-нурий собі, та до того ще з якимсь призирством дивився на бідного метелика.

Сказано — не рівня!

Лилик сидів тихо в своєму кутику, ні за чим він не жалкував, та нічого й не бажав, хіба тільки кутка ще темнішого, щоб міг сидіти там спокійно і ніколи того прикрого, разливого світла не бачити. Правда, тут у льоху тее світло не дуже докучало, — а все таки часами дехто надходив із свічкою, навіть часом і над бочкою нахилився, набираючи капусти. І се було дуже прикро лиликови. Коли-б у нього була сила — то він-би тее світло крилами згасив навіки.

Метелик на своїм недовгим віку ще не бачив світла. Душею тільки чув він, що десь там є сторона красша, яснійша ніж його рідний льох, бо часом з малого віконця, яке було в льоху, падав блідесенький промінь. Та не міг метелик і розібрати, що то воно таке тее світло і яке воно повинно бути. У темному куточку промінець той був ледви примітний, — тоненький як ниточка, та блідий, мов погляд недужої дитинки. Сидить було метелик та все шле свої думоньки на світ той ясний. — Але де він? — того ні думка, ні серце не знали, а порадитися ні з ким, бо де-ж та порада? (Хіба — лилик, так знаєте самі, з нього поради було мало!) Летіти шукати того світла метелик не мав відваги, ні сили.

Хто знає, може наш метелек так і вік свій короткий звікувавби у темряві самотній. — Та инша доля судилася йому. Якось прийшла служниця по капусту до льоху, та поставила свічку на землі, як раз проти метелика. Боже! яким, величним, блискучим, повабним здалося метеликови се світло. Він затріпотав крильцями і хотів кинути на світло. Але служниця в ту хвилину взяла світло і подалася геть з льоху.

Не втерпів метелик, забув своє безсилле, забув свою несвідомість. »Світло, світло!« — і полинув за ним. Лилик тільки свиснув йому у слід, а потім заліз ще далі за бочку і заснув. Нічого йому ніколи не снилося. А метелик полетів за тією свічкою так швидко, скільки сили було в його ніжних крильцях.

Аж ось він опинився у великій кімнаті. Там сиділо за столом велике товариство. На столі була велика ясна лямпа. Метелик аж оторопів від того блискучого проміння і безсилий впав на стіл,

тріпотаючи крильцями. Хтось із товариства хотів його прогнати зі столу, але він, опам'ятавшись, знов зірвався й почав кружляти понад лямпою, що раз то меншими й меншими кружками. Хотів він бачити як найближше те ясне сонце, яким йому здавалася лампа. Чи думав-же він, що там життє стратить? Хто-ж бачить смерть у сяєві? Воно горить, миготить міниться, — там світло, там тепло, там життє! Метелик летить все ближше, ближше до згубливого світла. Ох, тож його згуба!

Даремно всі відганяли його від світла. І от — метелик влетів у самий полум'їн. Трісь! Осе-ж йому й смерть! Лампа спалахнула, а далі знов почала горіти з такою самою ясністю, як і перше.

— Дурне сотворінне! — мовив хтось з товариства. — Хто велів йому летіти на вогонь? І женуть його, так ні, таки лізе! Дурному дурна й смерть!

А хібаж розумніша була б його смерть, як-би він на віки заснув у темному льоху? Те світло спалило його, але він рвався на простір! Він шукав світла!...

Леся Українка.

Рідні.

Тут наша хатка, там садок,
Там поле, ліс і небо,
Всьо, наче гарний образок,
Що кращого й не треба.

Як блисне сонце і пташки
В діброві заспівають,
Як зацвітуть кругом квітки,
То гарно так, як в раю.

І дивишся й не знаєш ти,
Що діється з тобою,
Хотілосяб кудись іти
Доріжкою пільною.

Хотілосяб дивитися,
Як річенька хвилює,
До дуба притулитися,
Що на горбі сумує.

Могилі поклонитися,
Самотній, в чистім полі,
І щиро помолитися,
За тих, що впали в бою.

Хотілосяб з вірлами гень
Під хмарами буяти
І так іти ціліський день,
Іти і не вертати.

Хотілосяб... Гаразд!... Та
Моя дитино мила, [знай,
Що те село, і поле й гай,
І та свята могила,

І ті вірли і хмари ті
І ті люде бідні
Тому тобі так дорогі
І близькі так, бо — рідні.

Богдан Лепкий.

Догадливий червак.

(Байка).

Вибрався червак на поверхню землі і просовується тихесенько між зеленою травою і торічними листочками. Замітив його зіркий горобчик, підлетів до червака, і каже:

— Тож-то я гарно днесь поснідаю! Гарна закуска мені попалася!

Аж гульк, звідкіля тут не взявся, і другий горобчик летить.

— Цьвірінь, цьвірінь, ділись-но брате зі мною!

— Сеж як! Червака, то я перший замітив — він цілісінький мій!

Посварилися горобчики, мало що не до бійки справа доходить. Наскакують один на одного, настобурчуються, цьвірінькають на все горло. А червак лежить ні живий, ні мертвий, чекає рішення своєї судьби.

Але поки горобчики сварилися та галасували, осмілився червачок трошечки і став роздумувати, якби від погибелі виратуватися.

Сваряться, галасують горобчики, а червак їм таке говорить:

— За що ви сваритесь, панове горобчики? Бачу я, що ви жадним способом не можете мене поділити. І хотяй не маю охоти погібати, та щож робити, видно вже така моя доля. Тому я вам ось що пораджу: Підождіть ви хвилиночку, я спущуся в підземні ходи і покличу звідтам свого брата. Отоді й все уладнається. Кождому з вас по червачку дістанеться.

— Чудово, — згодилися оба горобчики, — тільки ти скорше повертайся! Нам нема часу чекати, та й проголодніли ми дуже.

— За хвилиночку вернуся, — відіззався червак і почав вверчуватись в землю. Чекали, чекали горобчики, поки червак назад з під землі разом зі своїм братом вилізе. Та так й не дочекались його повороту.

Догадалися вони тоді, що він їх перехитрив. Переглянувшись вони один за другим і полетіли в різні сторони.

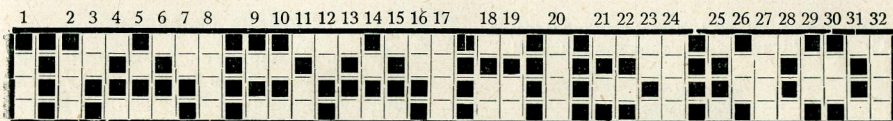
Дуже їм соромно стало, що їх, горобчиків, якийсь там нужденний червак так перехитрив.

Переклав: Г. С — люк.

Загадки.

Загадка в орнаменті.

(Уложив Генчик Думін).

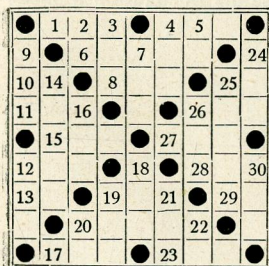

Знайти відповідні прямовисні слова:

1. Назва місяця.	17. Є в школі.
2. Де ідуть праведні.	18. Лісок.
3. Оклик болю.	19. Риба.
4. Міра.	20. Жде непослухів.
5. Оклик несмаку.	21. Прислівник питайний.
6. Инакше пекло.	22. Кажемо даючи щось.
7. Заіменник особовий.	23. Числівник.
8. Має кожне дерево.	24. Має кождий когут.
9. Є в картах.	25. Инакше: розум.
10. Назва ріки.	26. Заіменник зворотний.
11. Напій.	27. Найлюбійша кождому з нас.
12. Оклик радості.	28. Заіменник особовий.
13. Заіменник вказуючий.	29. Назва ріки.
14. Назва тону с у гамі.	30. Прислівник питайний.
15. Заіменник вказуючий	31. Висказ легковаження.
16. Прислівник місця.	32. Широкий — просторий.

Перехрестна загадка.

(Уложила Одарка Лакуста).

Пояснення слів:

1. Рідке звіря.	17. Страх.
4. Порядок.	19. Шабля.
6. Син Кроноса.	20. Поголос.
8. Угорський висший уряд.	23. Дрібне піре.
10. Доплив Дунаю.	12. Поле засіяне збіжем.
11. Морський ссавець.	25. Діточий привіт.
13. Оклик болю.	26. Инакше — долина.
15. Инакше — уряд.	27. Піддержка плоту.
	28. Насип.
	29. Заіменник вказуючий.

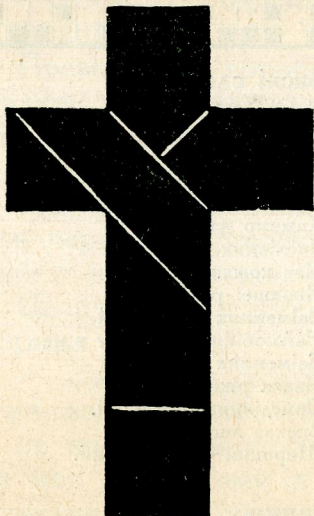
Прямовісно:

2. Ріка на Прикарпатській Україні.
3. Невільник.
4. Ростина з синім цвітом.
5. Карта до грання.
7. Покритте хати.
9. Протяг часу.
12. Инакше — чоло.
14. Полковник з часів Хмельницького.
16. Піліт.

18. Брат Ромуля.
21. Затичка до бочки.
22. Заохочуючий заклик.
19. Дрібна лісова ростина.
20. Инакше: що?
24. Инакше: один.
25. Римський намісник з часів Христа.
26. Кватира місяця.
30. Плавба в воздуху.

Розвязки загадок з ч. 6.

З осібних частин, показаних в 6 числі
„С. Д.“, фігура хреста виглядає так:

Загадка складова.

1. Іртиш. 2. Варварка. 3. Анди. 4. Нарбут. 5. Філадельфія. 6. Ріфени. 7. Алтай. 8. Нагуевичі. 9. Корсика. 10. Одеса.

Цілість: **Іван Франко.**

Льогогриф.

Син — Сон — Сян.

Загадочна візитівка.

Полкський писар.

Важна телеграма.

Чи ти вислав уже передплату на „Світ-тик“ на сей рік?

Добрі розвязки надіслали:

Володимир Мричко, Орест Колтунюк, Оля і Левко Каблаки, Влодко Сахрин, Галя, Ромко і Дарця Головацькі, Ярослав Полянський, Любомир Беч, Генчик Думін, Юлія Цап, Ангелина Паньчишин, Юліан Стек, Василь Крайчик і Богдан Котедький.

Премію: „Пригоди Лиса Мричити“ одержав через льосовання Володимир Мричко в Перемишлі, ул. Баштова, ч. 34.

Михайло Цап у Подусільній: Так гарного й сердешного листа давно вже «Світик» не читав. Із нього довідався він, що ти любиш своїх родичів і бажаєш найкрасшого добра й щастя для своїх старших братчиків. Се дуже гарно із Твоїєї сторони. Яка се розкіш буде колись для Твого батечка, коли дочекається потіхи із своїх 4 синів, коли вже побачить їх дозрілими людьми на відповідних становисках в українській суспільності. Старайся отже не завести сих найкрасших сподівань свого батечка і заберися пильно до науки. Історію вашої „Шкільної Спілки“ — надрукує «Світик» для заохоти інших сільських шкіл, щоби закладали такі шкільні кооперативи у себе. Поздорови всіх членів сеї спілки від «Світика», а байдужим вискажи його негодованне.

Всеч. о. Ярослав Літинський в Телячім: Широ дякуємо за надісланий вершик і дуже просимо частійше надсилати на подібні теми вершовані дарунки для малих громадян. Так мало у нас займаються дітьми. Мало хто у нас розуміє дітей. Через се й наші культурні змагання йдуть черепашиною ходою. Наколиб Українці більше займалися своїми дітьми — то зовсім инакше укладалося наше життя на всіх його ділянках тай у всіх його проявах. Дуже мала кількість наших людей розуміє клич: що діти — се наша будучність... А шкода — велика шкода!

Передплата для Влодзя заплачена по кінець року. Із сеї квоти переносимо 4 зл. на передплату «Світика» для Марусі. Має вона тим чином заплачену передплату по кінець року й остає ще 1 зл. на рік 1927. За збірку жертв на пресовий фонд широко дякуємо.

ПРАЦІ НАШИХ ЧИТАЧІВ

Історія „Шкільної Спілки“ в селі Подусільній.

Теперішній наш пан учитель як лише приїхав до Подусільної, то зараз поробив старання, щоби заложити шкільну кооперативу, таку як заложив попередно в селі Перегнєвці і може ще де инде. Сказав отже про се дітям і всі згодилися на таке пропозиція. Давав пан учитель дітям всілякі поучення і визначив комітет кооперативний. До сего комітету належало 4 школярів: Михайло Цап, Микола Солтис, Стах Плевак і Петро Олексів і 4 школярки: Юльця Цап, Марія Гривнак, Ангеліна Паньчишин і Катерина Пугарська. Через 5 днів по науці збирався комітет і укладав статут. Хто хотів з учеників бути членом шкільної кооперативи, то мусів дати найменше один уділ 10 сот., а хто хотів мати легітимацію, то мусів дати 4 сот. вписове. Спілка може розвязатися тоді, коли $\frac{2}{3}$ части членів згодиться на се. По нарадах комітету зачалисьмо скоро докінчувати свої заміри в той спосіб, що означеного дня всі ті що дали уділи і ті, що хотіли дати, мали зійтися на перші збори. На зборах пан учитель прочитав всім присутнім членам статут. Потім вибрали Надзірну Раду до якої увійшли: Микола Солтис, Іван Чич, Василь Сокирка і Марія Гривняк. По виборі Надзірної Ради вибрано Управу. До Управи належать: Михайло Цап справник, Юля Цап скарбничка, Юлія Солтис склепова і Анеля Паньчишин писарка. По зборах було дуже багато роботи коло всіляких книг. Коли по довшім час упоралась Управа з книгами, поїхав пан учитель до Перемишлянської Гуртівні і купив товарів для нашої кооперативи. Від дня 5 лютого с. р. розпочала склепова продавати дітям шкільні прибори. Від тоді такої роботи вже не було Управі. Від того часу чимраз менше зоставалось товарів у склепі. Діти заохочені тим, що шкільні прибори є танші і ліпші.

як в громадській кооперативі, купували так, що часом денний торг до ходив до 4 золотих. В склепі товарів меншало, а каса все більшала. Для того знову ми купили товарів і чимраз більше заробляла наша кооператива так, що всі члени тішилися. Але поміж 90 членами найшлась одна паршива вівця, що обсуджувала і знеславила нашу спілку. По якімсь часі хотіли ми ще заложити бібліотеку. Тепер маємо тільки 6 книжечок. Пізнійше, як буде більший дохід зможемо за спілкові гроші купити копаний мяч до забави членів і багато нових і гарних книжок для нашої бібліотеки.

МИХАЙЛО ЦАП
ученик 5 року науки.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 28 липня с. р. в селі Новосілках к. Підгаєць, упокоїлася довічним сном одна з найперших передплатниць та читачок „Світлика“ — його щира любителька й приятелька — бл. п. **ОЛЕНКА ТИМЯКІВНА**. Люта дошесть красухи забрала з поміж живих се молоденьке дівчатко, яке було для бездольної матери — вдови по отамані Укр. Армії, Михайлі Тимякови, що поляг геройською смертю за Волю України — сдиноюю розрадою і потіхою у важких хвилях горя, ясним промінчиком многонадійних сподівань на будуче. Сумний і невмолимий Ангел Смерти скопив сю живу Цвітку з Рідної Землі тай полинув з нею у далекі засвіти, в країну праведних Духів, де на неї ожидає любий батечко... На землі, серед своїх рідних, залишила Оленка щирий жаль у серцях всіх, що її знали й любили, а „Світик“ отсим в останне прашає свою милу читачку і любу приятельку, яку завсігди матиме у своїй памяти.

Жертви на пресовий фонд „Світа Дитини“:

Кружок У. П. Т. ім. Мих. Коцюбинського в Новім Селі к. Підволочиськ 10 Зл. Всеч. о. Я. Літинський 4 Зл. (Збірка дітей на Шевченківському святі в Телячім). Вп. Тарас Волохатюк з Норквей (Канада) 50 центів. В. Вавриневич з Сван Плейнс (Канада) 50 центів.

Разом зложено: 14 зл. і 1 доляр.

Читачі! Збирайте при всякій нагоді жертви на пресовий фонд „Світа Дитини“

○ ○ ○ ○ ○ ○ Видає і за редакцію відповідає: **М. Таранько.** ○ ○ ○ ○ ○ ○

Друкарня ОО. Василян у Жовкві.